

Tartu Ülikool  
Sotsiaalteaduskond  
Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond

**EUROOPA LIIDU REPRESENTATSIOON KOLMES EESTI  
AJALEHES  
MÄRTSIS 2005 ja 2007**

**Bakalaureusetöö  
8 AP**

**Ülle Veermäe  
Juhendaja: prof. Peeter Vihalemm**

**Tartu  
2007**

# Sisukord

<b>SISSEJUHATUS .....</b>	<b>3</b>
<b>1. TEOREETILINE JA EMPIIRILINE TAUST.....</b>	<b>5</b>
1.1 AVALIK SFÄÄR.....	5
1.2 EUROOPA AVALIK SFÄÄR .....	6
1.3 MEEDIA ROLL EUROOPA DEMOKRAATIA DEFITSIIDI VÄHENDAMISEL .....	8
1.4 EUROOPA TEMAATIKA ARENG EESTI AVALIKKUSES .....	10
1.5 EESTIMAALASTE TEADMISED JA ARUSAAMAD EUROOPA LIIDUST .....	13
1.6 UURIMISKÜSIMUSED .....	15
<b>2. METOODIKA .....</b>	<b>17</b>
2.1 PROOVIKODEERIMINE .....	18
<b>3. TULEMUSED JA ANALÜÜS.....</b>	<b>19</b>
3.1 ÜLDTENDENTSID .....	19
3.2 VAADELDUD LEHTEDE ERIPÄRA .....	27
3.2.1 <i>SL Õhtuleht</i> .....	27
3.2.2 <i>Pärnu Postimees</i> .....	28
3.2.3 <i>Postimees</i> .....	30
<b>4. VÕRDLUS 2005. AASTA AIM UURINGU TULEMUSTEGA .....</b>	<b>32</b>
<b>5. EESTI VÕRRELDES TEISTE RIIKIDEGA .....</b>	<b>39</b>
<b>6. DISKUSSIOON JA JÄRELDUSED .....</b>	<b>44</b>
<b>KOKKUVÕTE .....</b>	<b>48</b>
<b>SUMMARY.....</b>	<b>50</b>
<b>KASUTATUD KIRJANDUS.....</b>	<b>51</b>
<b>LISAD.....</b>	<b>53</b>
LISA 1. KODEERIMISJUHEND .....	53
LISA 2. PÕHITEEMADE JAGUNEMINE KATEGOORIATESSE.....	58

# Sissejuhatus

Eesti on kolm aastat olnud Euroopa Liidu täieõiguslik liige. Enam kui kümnendipikkune pingutus EL-i liikmelisuse saavutamise nimel sai läbi 1. mail 2004, mil Eestist sai Euroopa Liidu liige. Olulist rolli täitis meedia liitumiseelsel perioodil arutledes Eesti Euroopa Liiduga liitumise plusside ja miinuste ning võimalike alternatiivide üle. Liikmesriigi meediana peaks Eesti ajakirjandus samasugust arutlusareeni pakkuma Euroopa Liidu tasandi poliitikate üle.

Euroopa integratsiooni algperioodil, 1950ndatel aastatel põhines riikide koostöö valdavalt majanduslikel huvidel. Majanduslik ühistegevus viis aga osapooled edasi järjest tihedama koostööni ning tänapäeval delegeerivad liikmesriigid, sealhulgas Eesti, võimu aina enam rahvusülestele institutsioonidele, mis omakorda on viinud selleni, et kodanike valikutel ja otsustel ei pruugi olla mingeid tagajärgi EL-i tasemel. Kodanike hääl ja mõjuvõim kaotavad rahvuslikul tasandil väärtuse ja EL-i tasand ei too kaasa kompenseerivaid parandusi (Priks & Veebel 2004). Legitiimsuskriisi peamiste tunnustena võib välja tuua negatiivse avaliku arvamuse Euroopa Liidu suhtes, madala aktiivsuse Euroopa Parlamendi valimistel ja läbikukkunud rahvahääletused. Demokraatia defitsiidi põhjuseid ei ole raske leida, küll on aga keeruline neile lahendusi leida. Lahendusi otsides on Euroopa Liit hakanud järjest enam tähtsustama kommunikatsiooni ning dialoogi, kodanike kaasamist poliitilistesse protsessidesse ning meedia olulisust selles.

Seega on liikmestaatuse omandamise järgselt meedias toimuv diskussioon Euroopa Liidu arengusuundade üle ehk olulisemgi kui liitumiskõneluste perioodil. Käesoleva bakalaureusetöö eesmärk on vaadelda Euroopa Liidu kajastamist kolmes Eesti ajalehes ning analüüsida kas ja kuidas on ajakirjandus läinud kaasa muutustega poliitilises keskkonnas. Teoreetiline osa annab ülevaate peamistest avaliku sfääri ning Euroopa avaliku sfääri käsitlustest ja kirjeldab Euroopa Liidu temaatika arengut Eesti avalikkuses.

Bakalaureusetöö kasutab Euroopa Liidu kuuenda raamprogrammi raames läbiviidava rahvusvahelise uurimisprojekti "Adequate Information Management in Europe" (AIM) jaoks välja töötatud metoodikat. AIM programmi Eesti poolne täitja on Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond ning projekt tegeleb Euroopa avaliku sfääri tekkimise võimalikkusega rahvuslike ajakirjanduskultuuride kontekstis. Projektis osaleb 11 Euroopa riiki. Rohkem informatsiooni projekti eesmärkide, tulemuste ja osalejate kohta leiab internetis aadressil [aim-project.net](http://aim-project.net).

# 1. Teoreetiline ja empiiriline taust

Edukaks Euroopa integreerumiseks ei piisa ainult institutsioonide efektiivsuse suurendamisest ja kohalike ning Euroopa Liidu seaduste ühtlustamisest. See vajab ka vastavaid kommunikatsiooniprotsesse ning avalikku sfääri, mis võimaldaks kodanikel osaleda diskussioonides Euroopa tasandil. Järgnevalt annan ülevaate "avaliku sfääri" mõistest ning Euroopa avalikku sfääri käsitlevatest teoreetilistest seisukohtadest, samuti meedia rollist Euroopa Liidu tasandil. Teoreetiliste ja empiiriliste aluste osa jätkub ülevaatega Euroopa Liidu temaatika arengust Eesti avalikkuses ning eestimaalaste Euroopa Liidu teemaliste seisukohtade ja hoiakute kirjeldusega.

## 1.1 Avalik sfäär

Kõige laiemas mõttes on avalik sfäär sotsiaalne ruum, mis luuakse läbi üksikisikute arutelu ühisasjade üle (Eriksen 2004). Tänapäevased avaliku sfääri käsitlused põhinevad valdavalt Saksa filosoofi ja sotsioloogi Jürgen Habermasi teorial, kes oma 1962. aastal ilmunud teoses (eesti keeles 2001) „Avalikkuse struktuurimuutus” andis ajaloolise ja sotsioloogilise ülevaate avaliku sfääri kujunemisest ja arengust. Habermasi järgi on avalik sfäär eraisikute kriitiline arutelu võimu tegevuse, ühishuvide ning ühiskondlike probleemide üle (Habermas 2001). Taolise üldsuse eesmärk on vahendada ühiskonda ja riiki ning hoida sel moel riiki ühiskonna ees vastutavana (Mörä 2006). Ideaalis toimub osalejate vahel takistusteta diskussioon, mille käigus jõutakse ratsionaalse argumentatsiooni kaudu konsensuslikule otsusele. Ühtpidi muudab avalik sfäär riigi tegevuse kohta käiva teabe kättesaadavaks, et võim saaks olla kriitilise järelevalve all, teisalt võimaldab see ka ühiskonna läbikaalutud üldhuvide edastamist riigile. Arutelud peaksid olema piiranguteta, ratsionaalsed ning kättesaadavad kõigile. Puhtalt isiklikud huvid tuleks kõrvale jätta, samuti tuleks diskussioonis osalejaid kohelda võrdväärselt. Taolise arutelu tulemuseks on avalik arvamus põhjendatud üksmeele näol ühisasjades. Avalik sfäär on kui võrgustik edastamaks informatsiooni ja seisukohti, mis lõpuks moodustavad avaliku arvamuse. Avalik arvamus on Habermasi järgi poliitilise

valitsemise ainus tunnustatud legitimatsioonivorm (Habermas 2001). Sõltumatu ja kõigile ligipääsetav diskussioon legitimiseerib võimu.

Täna sel päeval viitab termin „avalik sfäär“ erinevate avalike diskursuste olemasolule, mis käsitlevad erinevaid teemasid, institutsioone, poliitikaid, ning on reeglina võimendatud massimeedia poolt (Valentini 2006). Kaasaegse avaliku sfääri loomisel mängib massimeedia otsustavat rolli, kuna inimesed sõltuvad meediast saadavast teabest, et kujundada välja oma arvamused ning luua avalikke diskursusi. Seega on avaliku sfääri olemasolu ühtpidi sõltuv massimeediast, teisalt loetakse seda demokraatliku ühiskonna hädavajalikuks koostisosaks (Valentini 2006).

## **1.2 Euroopa avalik sfäär**

Viimasel ajal kasutatakse terminit avalik sfäär aina sagedamini seoses Euroopa Liiduga. Nii poliitilistes kui akadeemilistes ringkondades on Euroopa avaliku sfääri võimalikkuse üle peetud mitmeid tuliseid debatte. Kirjanduses ei ole jõutud üksmeelele, kuidas peaks Euroopa avalik sfäär moodustuma. Erinevad empiirilised uurimused kasutavad erinevaid kriteeriume ning jõuavad seetõttu erinevate tulemusteni Euroopa avaliku sfääri olemasolu või selle puudumise kohta (Risse 2003). Mõra toob välja põhijoontes kaks koolkonda: 1) teoreetikud, kelle arvates Euroopa avaliku sfääri olemasolu ega teke ei ole võimalik, ning 2) teoreetikud, kelle arvates see avalik sfäär juba eksisteerib (Mõra 2006).

Koolkond, kelle arvates Euroopa avaliku sfääri teke ei ole võimalik, toob selle põhjustena välja Euroopa Liidu kodanike ühise keele puudumise, üle-Euroopalise meedia puudumise, ühtse kodanikuühiskonna ning ühtse Euroopa identiteedi puudumise. Kõiki neid tegureid peetakse aga avaliku sfääri eksisteerimise eeltingimusteks.

Osad teoreetikud, aga leiavad, et Euroopa avaliku sfääri teke on täiesti võimalik. Risse (Risse 2003) toob välja tingimused, mis on vajalikud Euroopa avaliku sfääri tekkeks:

- Samad teemad on üheaegselt ning sarnase tähelepanuga arutluse all erinevates rahvuslikes avalikes sfäärides ja meedias

- Erinevates rahvuslikes avalikes sfäärides ja meedias kasutatakse samasid teemade viitamisraamistikke, tähenduse struktuure ja tõlgendusviise
- Tekkib rahvusülene kommunikatsioonikogukond, kus kõnelejad ja kuulajad tunnustavad teineteist kui legitiimseid osalejaid ühises diskursuses

Risse järgi ei ole rahvusüleseks suhtlemiseks tingimata vaja, et kõik eurooplased kõneleksid üht keelt või kasutaksid sama meediat. Kui kodanikud omistavad asjadele ühesuguseid tähendusi, on riigipiire ületav suhtlemine võimalik sõltumata keelest või üle-Euroopalise meedia olemasolust. Risse võrdleb Euroopa Liitu mitmekeelse Šveitsiga – keegi ei sea avaliku sfääri olemasolu Šveitsis kahtluse alla põhjusel, et tegu on kolmkeelse riigiga. Ühtse meediakanali puudumine on Risse hinnangul pigem pluss – elav avalik sfäär liberaalses demokraatias peakski koosnema paljudest inimeste tähelepanu pärast võistlevatest meediakanalistest (Risse 2003).

Risse järgi on avalik sfäär rangelt sotsiaalne konstruktsioon - avalik sfäär tekitab protsessi käigus, kus inimesed avalikult vaidlevad ja arutlevad teemade üle. Avalikud sfäärid ning kommunikatsioonikogukonnad kerkivad Risse järgi esile läbi sotsiaalse ja diskursiivse praktika, vaieldes poleemikat tekitavatel teemadel.

Seega on Risse jaoks määrava tähtsusega Euroopa avaliku sfääri hindamisel samade teemade käsitlemine erinevates riikides, omistades asjadele samu tähendusi ning kasutades samu viitamisraamistikke.

Paljud teoreetikud (näiteks Koopmans, Gerhards) toovad olulise aspektina rahvusriikide avaliku sfääri euroopastumise juures välja ka üldise Euroopa Liidu teemade käsitlemise mahu. Kui Euroopa poliitiliste protsesside ning poliitikute kajastamine jääb madalaks, samal ajal kui otsustamine kandub aina enam Euroopa Liidu tasandile, tekitab see olukorra, kus kodanikud ei ole piisavalt informeeritud otsustest ja aruteludest, mis neid tegelikult otseselt mõjutavad. Gerhardsi( viidatud Koopmans 2004) järgi viitab euroopastumisele just Euroopa teemade kajastamise suurenemine rahvuslikus meedias.

Kui Risse räägib Euroopa avalikust sfäärist, siis Koopmans kasutab mõistet avaliku sfääri euroopastumine. Koopmans (2004) toob välja kolm teoreetilist võimalust avaliku sfääri euroopastumiseks:

1. Rahvusteülese Euroopa avaliku sfääri esile kerkimine, mis koosneb Euroopa institutsioonide ja kollektiivsete huvigruppide interaktsioonist ja vastastikusest kommunikatsioonist Euroopa teemade ümber, millega ideaaljuhul kaasneks üle-euroopalise massimeedia teke, mis pakuks taoliseks diskussiooniks arutlusareeni
2. Vertikaalne euroopastumine, mis seisneb kommunikatiivsetes sidemetes rahvusliku ning Euroopa tasandi vahel. Selleks on kaks varianti: alt-üles, mil rahvusliku tasandi kõneisikud pöörduvad Euroopa kõneisikute poole ja/või esitavad väiteid Euroopa teemadel, ning ülevalt-alla, kus Euroopa tasandi kõneisikud sekkuvad Euroopa regulatsioonide ning ühishuvide nimel rahvusliku tasandi poliitikatesse ja avalikesse aruteludesse
3. Horisontaalne euroopastumine, mis koosneb kommunikatiivsetest sidemetest Euroopa Liidu liikmesriikide vahel. Siin on võimalik eristada nõrka ja tugevat varianti. Nõrga variandi puhul kajastab ühe riigi meedia teises liikmesriigis toimuvaid arutelusid ning vaidlusi, kuid otseseid kommunikatiivseid sidemeid riikide vahel ei esine. Tugeva variandi korral pöörduvad või viitavad ühe riigi kõneisikud selgesõnaliselt teise liikmesriigi kõneisikutele või poliitikatele.

### **1.3 Meedia roll Euroopa demokraatia defitsiidi vähendamisel**

Rahva kontroll poliitiliste otsuste tegemise üle Euroopa Liidus on nõrgalt korraldatud – Euroopa poliitilises süsteemis domineerivad mittevalitud, kodanike ees mittevastutavad institutsioonid ning rahva poolt valitud Euroopa Parlamendil on väga piiratud volitused (Beetham & Lord 1998). Kuigi kodanikele on loodud võimalused otsustusprotsessis



osaleda (näiteks internetifoorumite kaudu, kontakteeruda Euroopa Liidu ombudsmaniga, Europarlamendi saadikutega jmt). Siiski ei piisa nendest kanalitest avaliku diskussiooni tekkeks ning kodanike eelistuste kajastumiseks otsustusprotsessi lõpptulemustes (Karlsson 2001). Ühe võimalusena Euroopa tasandil tehtud otsuste legitimeerimiseks kohalikul tasandil nähakse inimeste kaasamist läbi meedia.

Euroopa Komisjoni valge raamat teabepoliitikast ütleb: „Massiteabevahenditel on Euroopa Liidu teabevahetuspoliitikas juhtroll” (Euroopa Komisjon 2006:5). Samas nenditakse valges raamatus, et Euroopa küsimuste käsitlemine massiteabevahendites on siiski endiselt piiratud ja lünklik. „Sellised olulisemad sündmused nagu Euroopa Ülemkogu istungjärgud pälvivad küll liikmesriikide ajakirjanduses tähelepanu, kuid muul ajal puudub täielik ülevaade liidu tegevusest. Piirkondlikel ja kohalikel ajalehtedel on suur lugejaskond, kuid nendes kirjutatakse üldiselt vähe Euroopa asjadest.”(Euroopa Komisjon 2006:9).

Koopmansi järgi (Koopmans et al. 2003) sõltub kommunikatsioon avalikkusega Euroopa tasandil puuduvate kommunikatiivsete sidemete tõttu isegi rohkem massimeediast kui rahvuslikul tasandil. Massimeedial on Koopmansi järgi Euroopa poliitilises protsessis täita vähemalt neli olulist funktsiooni:

1. Legitimeerimine – otseste kommunikatiivsete sidemete puudumise tõttu tuleb Euroopa tasandil kõneisikud, teemad ja poliitikad teha nähtavaks massimeedia poolt. Luua avalik foorum, mis võimaldaks neil koguda (või kaotada) tunnustust ja legitiimsust.
2. Tagasiside tagamine – poliitikakujundajad Euroopa Liidus saavad just massimeedia kaudu tagasisidet kodanikkonna soovide ja murede kohta. Mingil määral saab tagasidet ka arvamusküsitluste kaudu, kuid see on struktureeritud, planeeritud ja mitte-diskursiivne tagasiside.

3. Aruandlus – nii nagu poliitiliste protsesside juhtijad Euroopas peaksid läbi meedia saada teavet avalikkuse soovide ja huvide kohta, nii kujundab meedia ka avalikkuse arusaama ja pilti euroinstitutsioonidest ja mitmetasandilisest poliitikast. Väga väike osa kodanikkonnast saab selle pildi luua oma isikliku kogemuse põhjal, valdav osa inimestest tugineb meedia poolt loodud pildile.
4. Osalemine – massimeedia võimaldab kodanikel osaleda Euroopa poliitilises protsessis. Otsene ligipääs Brüsselis otsustajatele on vaid vähestel organiseeritud ja mõjukatel lobbistidel. Enamik kodanikuosaluse vorme (mittetulundusühingud, kodanikeühendused, huvigrupid) saavad protsesse mõjutada oma seisukohtade nähtavaks tegemisega meedias.

Vaatamata erimeelsustele Euroopa avaliku sfääri kujunemise osas, on teoreetikud siiski ühel meelel, et meedial on selles protsessis määrav roll. Just massimeedia peaks selle Euroopa avaliku sfääri foorumi moodustama (Koopmans et al. 2003). Kevin ja Gerhards väidavad (viidatud Koopmans et al. 2003), et euroopastunud avalikust sfäärist saab rääkida siis, kui Euroopa Liidu temade ning otsustajate kajastamine meedias on suurenenud ning neid hinnatakse, mitte niivõrd kohalikus kui riigiüleses kontekstis.

## **1.4 Euroopa temaatika areng Eesti avalikkuses**

Eesti on viimase 20 aasta jooksul teinud läbi tormilise arengu Nõukogude Liidu liiduvabariigist iseseisvaks stabiilse majandusega Euroopa Liidu liikmesriigiks. Nende aastate jooksul on eestlased olnud sunnitud ümber hindama väärtuseid kõikidel elualadel ning isiklikes suhtumistes. Ka Euroopa temaatika arengul on Eesti avalikkuses oma aja- ja arengulugu.

Evald Mikkel ja Andres Kasekamp (2005) on oma artiklis "Parties, European Integration and Europescepticism" jaganud eurotemaatika arutluse Eesti avalikkuses mitmesse etappi. Ülemineku perioodi algfaasis jäi eurotemaatika Eestis tahaplaanile, nagu ka teistes

postkommunistlikes riikides. Euroopa temaatika esilekerkimist võib täheldada alates 1990ndate aastate keskpaigast.

Perioodi 1995-1999 nimetavad Mikkel ja Kasekamp euroentusiasmi ajaks Eestis. Perioodi algul liitusid Euroopa Liiduga Eesti lähimad naabrid Rootsi ja Soome. Aasta lõpul esitas Eesti ametliku liitumisavalduse ning Euroopa Liiduga liitumine oli kõigi järgnevate valitsuste poliitiline prioriteet. Sellest tulenevalt on loomulik, et Euroopa liidu teema jõudis ka sisepoliitikasse, tekkis ka esimene eurovastane erakond.

Ajavahemikku 1999-2002 on Mikkel ja Kasekamp iseloomustanud tekkiva euroskeptitsismina. Senini oli Eesti püüdnud olla igati edukas liitumisläbirääkimistel, sulgedes ühe peatüki teise järel. Meediasse jõudsidki peamiselt teated sellest, kui edukas Eesti on olnud, mitu peatükki juba suletud on ning kuidas Eesti on läbirääkijatest kõige edukam ja tublim. 2001. aasta lõpul toimus teatav muutus, järgi olid jäänud kõige keerukamad peatükid ning Läti ja Leedu olid Eestile järele jõudnud - Eesti ei olnudki äkitselt enam "klassi parim õpilane". Aina süvenev eurointegratsioon tekitas umbusku ning meedias ilmusid artiklid võimalikust Euroopa liitriigi loomisest. Kõik see viis 2001. aasta algul toetuse langemiseni Euroopa Liidule.

Aastate 2002 – 2004 kohta kasutavad Mikkel ja Kasekamp väljendit "Eurorealism". 2002. aasta lõpul lõpetas Eesti liitumiskõnelused, mis läheneva liitumise valguses kahtlemata suurendas euroentusiasmi. Märtsis 2003 toimusid parlamendivalimised, kuid euroteema valimisdebattides praktiliselt ei esinenud. Meedia käsitles mingil määral Keskerakonna suutmatust oma seisukohti avaldada, aga ELi liikmelisuse kohta ei toimunud erakondade vahel mitte mingisugust tõsiseltvõetavat debatti.

Järgnevas tabeli on Mikkel ja Kasekamp kaardistanud Euroopa teema kujunemise Eesti konsolideerumisfaasi vältel.

Tabel 1. Euroopa teema Eesti avalikkuse 1995 – 2004 (Mikkel & Kasekamp 2005)

Periood	1995-1999	1999-2002	2002-2004
<b>Põhihoiak</b>	Euroentusiasmi	Tekkiv Euroskeptitsism	Arenev Eurorealism

<b>Eurointegratsioon üldisemalt</b>	<b>Peaaegu ühehäälneline toetus</b>	<b>Ülekaalukas toetus</b>	<b>Ülekaalukas toetus</b>
<b>EL-i liikmelisus</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Pehme julgeolek</li> <li>• „Klassi parim õpilane” liitumisläbirääkimistel</li> <li>• Üks olulisimaid eesmärke aastast 1996</li> <li>• EL-iga liitumist toetavad erakondade platvormid</li> <li>• Esimesed laiemad liitumisvastase meeoleolud 1996</li> <li>• Esimene liitumisvastane erakond Tuleviku Eesti Erakond</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Suurenevad väljavaated liituda EL-i ja NATOga</li> <li>• Vähenev hirm Venemaa ees</li> <li>• Liitumisläbirääkimised ELiga aeglustuvad</li> <li>• Kuni 2000 aastani eliidi üksmeelsus ELiga liitumise kasulikkuse osas</li> <li>• Avalikkuse toetuse vähenemine</li> <li>• Eesti Sotsiaaldemokraatlik Tööpartei kui esimene EL-i vastane erakond parlamendis</li> <li>• Teised parlamendierakonnad näitavad üles murelikkust ELiga liitumise osas</li> <li>• Mitmed väikesed ja tekkivad erakonnad keskenduvad EL-i vastasusele</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• NATO liikmelisus</li> <li>• ELi liikmelisus</li> <li>• Eliidi üksmeel EL-iga liitumise osas</li> <li>• Järgjärguline avaliku arvamuse toetuse kasv EL-i liikmelisuse osas</li> <li>• Kõik parlamendierakonnad, peale lõhestunud Keskerakonna, on EL-i poolt</li> <li>• Kõik perifeersed erakonnad EL-i vastu</li> <li>• Tekkivad EL-i vastased huvigrupid</li> </ul>

Meedia mängis kahtlemata olulist rolli liitumiseelsetes aruteludes Euroopa Liidu plusside ja miinuste üle. Pärast Eesti saamist Euroopa Liidu liikmeks peaks ka Eesti meedia saama Euroopa Liidu liikmesriigi meediaks. See tähendab arutelusid ja kriitikat Euroopas toimuva kohta, Euroopa Liidu kujutamist lähedase ja olulisena ning eestlase elu mõjutavana.

" Ajakirjanduse järelevalve peab suurenema. Täna suhtub Eesti meedia jätkuvalt ELi küsimustesse stiilis „nemad” kusagil „seal” otsustavad. Selle asemel tuleb omaks võtta suhtumine, et Eesti osaleb nende otsuste kujundamisel eeskätt Eesti sees langetet otsuste

kaudu. Kuni Eesti enda ajakirjanikud ei hakka ministreid üksikasjalikult küsitlema ELi poliitikate kohta, st ei avarda oma küsimuste ringi laiemale Eesti-Vene suhetest ja suhkrutrahvist, ei parane ka valitsuse liikmete kompetents. „ (T.H. Ilves 2006: 180)

## **1.5 Eestimaalaste teadmised ja arusaamad Euroopa Liidust**

Järgnevalt annan ülevaate eestlaste Euroopa Liiduga seotud arvamustest ja hoiakutest Eurobaromeetri uuringute põhjal. Põhiallikana kasutan Eurobaromeetri uuringut nr.66 2006.aasta sügisest. Osaliselt ka Eurobaromeetrit 64 ja 65, katmaks küsimusi, mida hilisemates uuringutes ei kajastatud.

Eurobaromeetri uuring number 66 viidi läbi 6. septembrist kuni 10. oktoobrini 2006 25 Euroopa liikmesriigis, kahes liituvas riigis (Bulgaarias ja Rumeenias), kahes kandidaatriigis (Türgis ja Horvaatias) ning Põhja-Küprosel. Eestis küsitleti 1000 Euroopa Liidu kodanikku, kellest 998 omasid Eesti kodakondsust.

Uhkustunne eurooplaseks olemise üle on Eestis üks Euroopa liidu madalamaid.. Kui 88% eestlastest on uhked oma rahvuse üle, siis uhkust oma eurooplaseks olemise üle tunneb vaid 51%. 33% väidavad, et nad ei tunne eurooplaseks olemise üle uhkust. Uhkustunne eurooplaseks olemise üle on Eestis Euroopa Liidu madalamaid. Eestlastest vähem mõtlevad enda kui eurooplaseks olemise peale Euroopa Liidus ainult tšehhid.

„Seega võib öelda, et eestlaste seas on meie-nemad tunnetus veel suhteliselt tugevalt olemas. Eurooplaseks olemist ja Euroopasse kuulumist igapäevaselt veel eriti ei tunnetata” (EB 65).

Eestlased ei usu, et nende arvamus Euroopa Liidus midagi loeb. Vaid viiendik eestlastest leiab, et nende arvamusega Euroopa Liidus arvestatakse ning sama vähesed tunnevad, end Euroopa Liiduga seotud olevat. Need näitajad on madalamad kui Euroopas keskmiselt.

Euroopa Liidu toimimisest väidab end aru saavat 51% eestimaalastest, see näitaja on viimase aasta jooksul tõusnud 12% ning ületab nüüd Euroopa keskmise. Samuti on eestlaste teadlikkus Euroopa Liidust võrreldav Euroopa keskmisega – keskmine teadlikkus 10-pallisel skaalal oli 4,4 palli. Euroopa Liidus keskmiselt on see 4,5 palli. Siinkohal tuleb märkida, et tegemist on inimese enda subjektiivse hinnanguga oma teadmistele. Uuringu käigus viidi läbi ka väike teadmiste kontroll, mille kohaselt teavad Euroopa Liidu kohta käivaid põhifakte vähem kui pooled eestlastest. Euroopa Parlamendi valimise osas on eestlased vähem teadlikud kui keskmine eurooplane. Väidet "Enamik Euroopa eelarvest kulub haldus- ja personalikulude peale" pidas vääraks 37% eestlasi, mis samuti näitab eestlaste keskmisest madalamat teadlikkust Euroopa Liidu toimimisest (EB 66).

Toetus Euroopa Liidule on kasvamas. Nende inimeste osakaal, kes peavad Eesti kuulumist Euroopa Liitu heaks, on oluliselt kasvanud ning jõudnud 56%ni, mis on ka üldine uute liikmesriikide keskmine.

Euroopa Liit seostub eestlastel kõige rohkem vabadusega reisida, õppida ja töötada kõikjal Euroopas (48%) ja bürokraatiaga (45%). Eestlased, koos soomlaste ja rootslastega, on Euroopa Liitu kõige enam bürokraatiaga siduvad rahvused (EB 66).

Eesti kodanikud on Euroopas rahulolevamaid meedia poolt Euroopa Liitu puudutava info edastamisega. 63% eestlastest leiab, et trükiajakirjanduses räägitakse Euroopa Liidust piisavalt. Just nende sihtrühmade seas, kes on Euroopa Liidu suhtes negatiivsemalt meelestatud, on inimesi, kelle jaoks jääb infot vajaka. Tekib küsimus, kas ei kajastata neile olulisi teemasid või ei kajastata neid teemasid vastavalt inimeste ootustele. (EB 64).

Trükiajakirjandust peab Euroopa Liidu kajastamisel objektiivseks pisut üle poole kodanikest. Leitakse, et meedia on hakanud Euroopa Liitu kajastama üha objektiivsemalt minetades liiga positiivset teemakäsitlust.

Kokkuvõttes võib öelda, et Eurobaromeetri põhjal ei usu eestlased, et nende arvamust Euroopa Liidus kuulda võetaks või et nad Euroopa asjadesse eriti kaasatud oleksid. Selles osas on keskmine eurooplane märkimisväärselt optimistlikum. Eestlased ise hindavad oma teadlikkust Euroopa Liidu toimimisest küll võrdväärselt Euroopa keskmisega, kuid tegelikud teadmised on siiski madalamad kui keskmiselt. Ajakirjanduse poolt pakutavat infot Euroopa Liidu kohta peavad eestlased piisavaks, kuid Euroopa Liitu seostatakse eelkõige reisimise ja bürokraatiaga. Eurooplaseks olemist ja Euroopasse kuulumist eestlased eriti ei tunneta. (EB 64).

## 1.6 Uurimisküsimused

Eeltoodud teoreetilised käsitlused ei paku mõõdupuud, mille alusel saaks rääkida täielikult euroopastunud rahvuslikust avalikust sfäärist. Seetõttu saab teatud tingimuste ilmnemisel rääkida vaid euroopastumise tendentsidest. Käesoleva bakalaureusetöö aluseks on teoreetiline seisukoht, et Euroopa avalik sfäär saab tekkida läbi rahvuslike avalike sfääride euroopastumise, mis omakorda kujuneb eelkõige läbi rahvusliku meedia. Kuna Eesti on veel suhteliselt värske Euroopa Liidu liikmesmaa, siis tuleb ka meedial kohaneda uue poliitilise olukorraga, märgiks sellest oleks Euroopa Liidu teemade ja poliitikate suurenenud kajastamine meedias ning Euroopa Liidu temaatika liikumine välisuudiste rubriigist Eesti kui Euroopa Liidu liikmesriigi siseuudistesse. Kui aga lähtuda Mikkeli ja Kasekampii eurorealismi lähenemisest, siis võiks eeldada, et ka meediakajastuses on pärast liitumiseesmärgi täitumist saabunud nn eurorealismi periood ning huvi teema vastu on kahanenud. Käesolev bakalaureusetöö püüab leida vastuseid järgmistele küsimustele:

- Kui palju Euroopa Liidu temaatikat pressis kajastatakse?
- Kas Euroopa Liidust on rohkem juttu sise- või välisuudiste rubriigis?

- Milliste teemadega seoses Euroopa Liidust kõige rohkem kirjutatakse?
- Kas on märgata tugevamaid euroopastumise tendentse?



## 2. Metoodika

Käesolev töö kasutab Euroopa Liidu kuuenda raamprogrammi raames läbiviidava rahvusvahelise uurimisprojekti "Adequate Information Management in Europe" jaoks välja töötatud metoodikat.

Uurimisalused väljaanded on Postimees, Pärnu Postimees ja SL Õhtuleht. Väljaanded on samad, mida vaadeldi AIM uuringu raames 2005. aastal - suurima lugejaskonnaga üleeestiline päevaleht, kohalik päevaleht ja populaarne päevaleht/tabloid.

Postimees on suurima turuosaga kvaliteetleht, märtsis 2007 oli lehe tiraaž 68 700. SL Õhtulehe tiraaž märtsis 2007 oli 64 800 ning Pärnu Postimehel 15 800. 2007. aasta I kvartalis oli SL Õhtulehel 237 000 ning Postimehel 230 000 lugejat - tegemist oli kahe Eesti suurima lugejaskonnaga ajalehega (TNS Emor Meediauuring). Nii Postimees kui SL Õhtuleht ilmuvad kuus korda nädalas, Pärnu Postimees ilmub viis korda nädalas.

Analüüsiühikuks on üks ajaleheartikkel, kodeerimine toimus paberväljaannete põhjal. Euroopa Liidu teemadena kvalifitseerusid kõik lood, mis sisaldasid otsest viidet Euroopa Liidule või Euroopa Liidu institutsioonidele. Kui loos oli ainult sõna "Euroopa" ning muud olulised viited puudusid, siis lugu ei kodeeritud.

Kodeerimisjuhend põhineb rahvusvahelise uurimisgrupi poolt AIM uuringu tarbeks väljatöötatud tabelil ning on ära toodud käesoleva töö lisas.

Kontentanalüüsi perioodiks on kolme nädala pikkune ajavahemik 5. – 24. märts 2007. Kolm märtsinädalat kodeeriti AIM uurimisprojekti raames ka 2005. aastal, võrdlusmomendi saamiseks on käesoleva töö vaatlusperioodiks valitud sama ajavahemik.

## 2.1 Proovikodeerimine

Kodeerimisjuhendi koostamisel on aluseks võetud 2005. aasta AIM uuringu tarvis koostatud kodeerimisjuhend. 2005. aastal kasutusel olnud kodeerimisjuhend oli koostatud 11 erineva riigi ajakirjanduskultuurist ja - tavast lähtuvalt, juhendis esines punkte, mida Eesti tänast ajakirjandust arvesse võttes ei olnud võimalik või vajalik kodeerimisjuhendisse paigutada. Seetõttu eemaldas in juba enne proovikodeerimist autorite kategooriast "Euroopa korrespondendi" ning rubriikide kategooriast "Euroopa Liidu uudised", kuna vaadeldud väljaannetel Euroopa korrespondenti ega eraldi Euroopa Liidu uudiseid käsitlevat rubriiki ei ole.

Proovikodeerimiseks kodeerisin kõigist kolmest väljaandest esimesed kümme artiklit. Proovikodeerimisel selgus, et algsesse kodeerimisjuhendisse tuleb teha mõningaid täiendusi.

Loo autori kodeerimisel tekkis probleem inimestega, kes ei ole ajakirjanikud, aga ka mitte arvamusiidrid ega poliitikud. Viimase juhtumi näiteks sobib Postimehes Rooma lepingute aastapäeva puhul kirjutatud mitu artiklit, kus oma elu-olu Brüsselis kirjeldavad tavalised Eestist pärit inimesed. Selliste juhtumite tõttu lisasin algsetele autorikategooriatele "Muu".

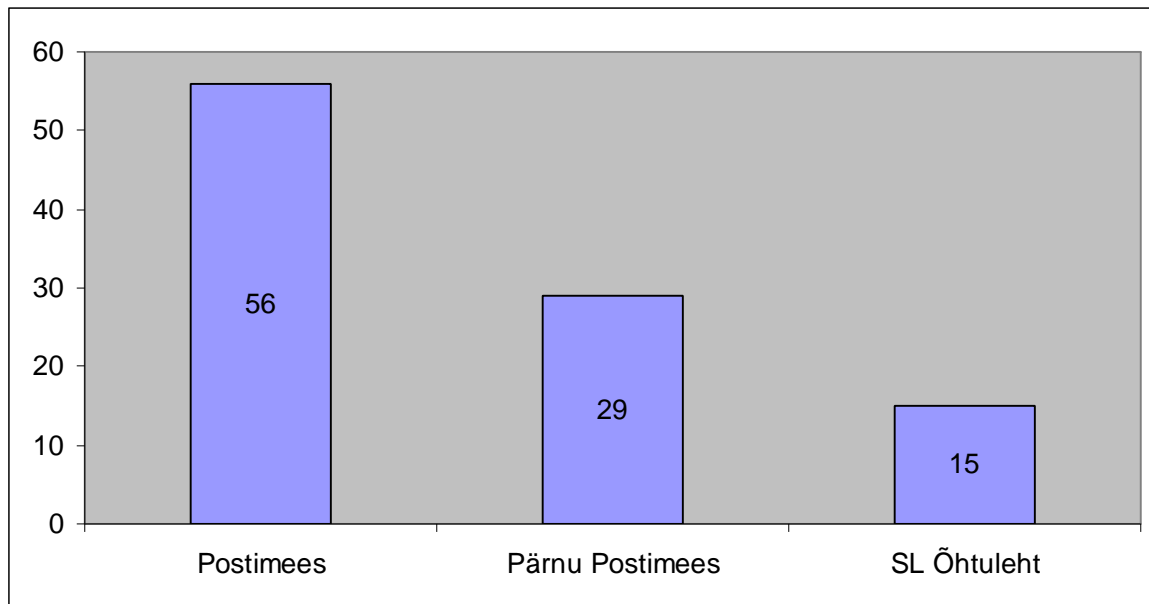
Ajakirjanikku loo autorina ei ole kodeeritud juhul, kui ajakirjaniku poolt kirja pandud materjal oli portreelugu või intervjuu ja kajastas konkreetse inimese vaateid Euroopa Liidule. Sel juhul läks loo autorina kirja inimene, kelle portreelugu oli kirjutatud. Näitena võib siinkohal tuua Läti presidendi Vaira Vike-Freibergaga tehtud intervjuu Postimehes.

Kuna proovikodeerimise käigus selgus, et väga suure osa Euroopa Liidu teemalistest lugudest moodustavad lühiuudised, siis pidasin vajalikuks lisada kategooria "Lühiuudised". Küsitavusi tekkis lühiuudise määratlemisega - kui pikk uudis on lühiuudis. Siin lähtusin väljaande enda määratlusest - lühiuudiste alla liigitasin ajalehe enda poolt selgelt lühiuudiste veerus toodud pealkirjata uudisnupud

## 3. Tulemused ja analüüs

### 3.1 Üldtendentsid

Vaadeldud perioodil ilmus Postimehes, Pärnu Postimehes ja SL Õhtulehes 100 Euroopa Liidu viitega lugu (Joonis 1). Ootuspäraselt oli lugude arv suurim Postimehes, järgnes Pärnu Postimees, väikseim oli Euroopa Liidu teemaliste lugude arv SL Õhtulehes.

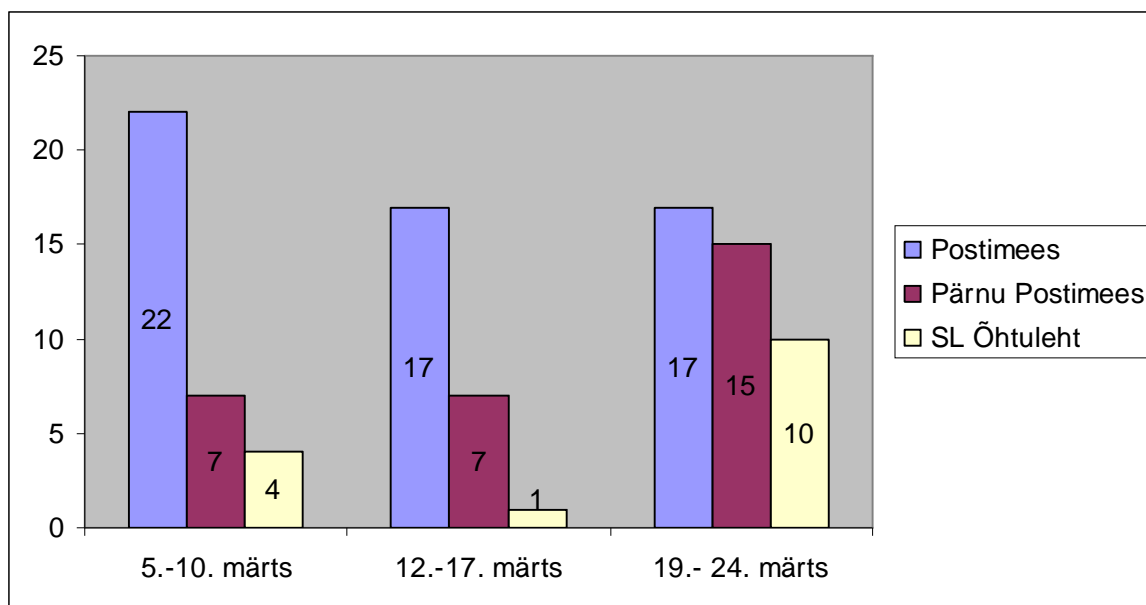


Joonis 1. Euroopa teemaliste lugude esinemine Postimehes, Pärnu Postimehes ja SL Õhtulehes 5. – 24. märtsini 2007

Vaatlusperioodi kolme nädala jooksul domineerisid meedias selgelt sisepoliitilised teemad. Kuna vaadeldavale ajavahemikule eelnenud pühapäeval toimusid parlamendivalimised, kajastati ja analüüsiti esimesel vaatlusnädalal aktiivselt valimistulemusi ning järgnevatel nädalatel koalitsioonikõnelusi ja moodustatavat valitsust.

Euroopa Liidus toimus vaadeldud perioodil kaks olulisemat sündmust, millega seoses oleks võinud eeldada kõrgendatud tähelepanu Euroopa Liidu teemadele – Euroopa Liidu Ülemkogu kohtumine Brüsselis 8. – 9. märtsini ning Rooma lepingute 50. aastapäeva

tähistamine vaatlusperioodi lõppu jäänud nädalavahetusel. Need sündmused mõjutasid tõesti ilmunud lugude arvu, see mõju kajastus lehtedes aga erinevalt. Postimehes oli lugude arv nädalate lõikes suhteliselt stabiilne (Joonis 2), veidi rohkem oli kajastusi esimesel nädalal ning kolm esimesel vaatlusnädalal ilmunud lugu oli seotud Ülemkogu toimumise ning seal arutatuga. Pärnu Postimehes ja SL Õhtulehes tõusis euroteema kajastatus vaatlusperioodi viimasel nädalal kahekordseks. Ning enamus nädalavahetusel avaldatud Euroopa Liiduga seotud artiklitest olid otseselt seotud Rooma lepingute aastapäevaga. Seega suureneb Euroopa Liidu teemadel kirjutamine pressis oluliste ja tähelepanuväärsete sündmuste korral, kuid need sündmused võivad erinevate väljaannete jaoks olla erinevad.



Joonis 2. Lugude esinemine nädalate kaupa

### Rubriigid

Mitte ühelgi vaadeldud väljaannetest ei ole eraldi Euroopa Liidu uudiste rubriiki või lehekülge. Kõige rohkem ilmus Euroopa Liidu teemalisi lugusid välisuudiste leheküljel (Tabel 2) ning peaaegu sama palju siseuudiste leheküljel. Lugude arvu poolest järgnes arvamuskülg ning majandus. Kultuuri- ja spordikülgedel ilmus kõigi väljaannete peale kokku kummalgi teemal üks uudis. Kui liita sise- ning kohalike uudiste (Pärnu Postimehe

rubriik Pärnumaa) lehel ilmunud lood kokku nõ Eesti uudisteks, siis võib väita, et Euroopa Liidust räägitakse kõige enam Eesti uudiste lehekülgedel. Teistest vaadeldud väljaannetest eristub selles osas Postimees, kus välisuudiste lehel ilmunud artiklite arv ületas siseuudiste all ilmunu.

Tabel 2. EL viitega loo asukoht väljaandes

	Postimees	Pärnu Postimees	SL Õhtuleht	Kokku
Esikülg	2	2	0	4
Siseuudised	12	8	4	24
Välisuudised	18	5	5	28
Kohalikud uudised	0	5	0	5
Majandus	6	0	0	6
Arvamus	12	6	2	20
Kultuur	0	1	0	1
Sport	0	0	1	1
Muu	6	2	3	11
Kokku	56	29	15	100

Esiküljele jõudis Euroopa liit neljal korral – kahel korral Postimehes ning kahel korral Pärnu Postimehes. Ühes Pärnu Postimehe esiküljeloos esines Euroopa Liit vaid taustaviitena, teine esiküljel ilmunud lugu oli lühiuudis sellest, et Euroopa Komisjoni hinnangul ei ole Eesti täitnud piisavalt sadamates laevaheitmete ladustamist puudutavaid õigusakte ning Eesti vastu algatatakse vastavasisuline menetlus. Postimehe esiküljele jõudis Saksa haridusministri poolt Euroopa Liidu haridusministrite kohtumisel välja käidud idee anda välja Euroopa Liidu ühine ajalooõpik. Teine esiküljelugu „Uus võim oleks ihaldatud eurole justkui käega löönud” rääkis koalitsioonilepingust eurosooniga liitumise valguses.

Kohati tundub lugude rubriikidesse paigutamine olevat juhuslik ning sisuliselt põhjendamata, seda eriti lühiuudiste puhul. Näiteks ilmus Postimehe majandusküljel lühiuudis sellest, et Euroopa Komisjon annab Eesti kohtusse puuduste tõttu

hädaabinumbril helistaja asukoha määramisel. Põhjus, miks selline uudis on paigutatud majandusleheküljele, jäi ebaselgeks. Ka teiste lühiuudiste puhul tundus aegajalt, et need on pandud ruumi täiteks võibolla mitte kõige sobivamasse rubriiki. Selliseid teemasid nagu näiteks Euroopa Liidu põhiseadusliku leppega seonduv ja ka Ülemkogul arutatu käsitletakse pea eranditult välisuudiste rubriigis, kuigi siuliselt võiks need olla pigem Eesti kui Euroopa Liidu liikmesriigi siseuudised.

#### EL teema asetus lugudes

Väga paljudes lugudes ei olnud Euroopa Liit peateema, vaid Euroopa Liitu mainiti tausta või viitena. Artiklid, kus Euroopa Liit esines taustana, moodustasid 47 % artiklite koguarvust, selles osas väljaannete vahel märkimisväärseid erinevusi ei olnud (Tabel 3)

Tabel 3. EL positsioon lugudes

	Peateema	Taust
Postimees	25	31
Pärnu Postimees	14	15
SL Õhtuleht	8	7
Kokku	47	53

Välisuudistes ja välislühiuudistes oli Euroopa Liit enamasti põhiteemaks, samas kui siseuudiste puhul oli lugusid, kus Euroopa Liit on põhiteema vähem kui ELi viitena kasutavaid lugusid (Tabel 4). Siselühiuudistes on ELi olulisus küll suurem, kuid lühiuudiseid kasutatakse sageli vaid ruumitäiteks, nende valik on juhuslikku laadi ning nende sisuline kaal ei ole kuigi suur. Seega võib väita, et kuigi arvuliselt on Euroopa Liidu teemalisi siseuudiseid rohkem kui välisuudiseid, on nende kontekstiline kaal samas väiksem. Lugudes, kus Euroopa Liit on põhiteemaks, on jagunemine välis- ja siselugudeks praktiliselt võrdne.

Tabel 4. EL teema asetus eri rubriikide lugudes

	Peateema	Taust	Kokku
Välisuudis	8	2	10
Väislühiauudis	11	2	13
Siseuudis	8	9	17
Siselühiauudis	15	7	22
Arvamus	11	9	20
Muu	0	18	18
Kokku	53	47	100

### Lugude žanriline jagunemine

Selge ülekaal oli uudislugudel (Tabel 5), mis näitab Euroopa Liidu faktipõhise uudise domineerimist kõigi teiste žanrite üle. Aktiivset diskussiooni Euroopa liidu üle vaadeldud ajavahemikul eriti ei esinenud. Nagu juba eelpool mainitud, oli väga suur lühiauudiste osakaal - lühiauudised moodustasid kõigis väljaannetes umbes kolmandiku kõigist Euroopa Liidu teemalistest lugudest. Euroopa Liitu mainivaid juhtkirju ilmus kolme nädala jooksul kuus, neist neli Postimehes ja kaks Pärnu Postimehes. Juhtkirjad, kus Euroopa Liit oli peateemaks, rääkisid peamiselt energia- ja kliimapolitikast, mis oli ka märtsikuise Ülemkogu peateemaks.

Tabel 5. EL lugude žanriline jagunemine

	Postimees	Pärnu Postimees	SL Õhtuleht	Kokku
Lühiauudis	20	9	6	35
Uudis	15	7	5	27
Juhtkiri	4	2	0	6
Arvamuslugu	7	5	2	14
Muu	10	6	2	18
Kokku	56	29	15	100

## Teemad

Kodeerimisjuhendis loetletud 38st võimalikust põhiteemast ilmus vähemalt üks lugu 25-l teemal (Tabel 6). Saja loo kohta on kokku kodeeritud 107 peateemat kuna mõnel juhul oli väga raske tõmmata piiri, milline täpselt on peateema. Näiteks artikli puhul, mis rääkis tuuleenergia tootmisest ja selle mõjudest keskkonnale, on kodeeritud peateemana nii keskkond kui energia.

Kõige rohkem oli lugusid, kus peateemaks Rooma lepingute aastapäev ning sellega seonduv. Palju ilmus ka energia- ning keskkonnateemalisi lugusid (mõlemas kategoorias 9 lugu). Postimehes olid need enamasti ajendatud märtsikuisest Ülemkogust, kus põhiteemadeks olid samuti keskkond ja energia. Pärnu Postimehes ilmus samuti arvukalt keskkonna- ja energiateemalisi artikleid, need ei tulenenud aga Euroopa Liidu tippkohtumisest, vaid olid pigem seotud kohalike oludega - "Hooneid tabab energiamärgis", "Roheline Jõemaa õpib soomlastelt", "Ettevõtte tahab rajada Pärnumaale tuuleparke".

Tabel 6. EL viitega lugude peateemad

Põhiteema	Lugusid	Osakaal (%)
Rooma lepingute aastapäev	13	12,1
Energia	9	8,4
Keskkond	9	8,4
ELi sisemine toimimine	6	5,6
Sõjavägi, kaitse	5	4,7
Majandus, rahandus	4	3,7
ELi põhiseadus	4	3,7
Tööhõive ja võrdsed võimalused	4	3,7
Haridus ja kultuur	4	3,7
Liiklus, transport, lennundus, laevandus	4	3,7
Siseturg	3	2,8
Põllumajandus ja maapiirkondade areng	3	2,8
Välissuhted	3	2,8
Tarbijakaitse	2	2
ELi laienemine	2	2
Tervishoid	2	2



Arenguabi, Kolmas maailm	2	2
Ettevõtlus ja tööstus	1	0,9
Kalandus ja merendus	1	0,9
Regionaalpoliitika	1	0,9
Sotsiaalteemad	1	0,9
Õigus, vabadus	1	0,9
Inimõigused	1	0,9
Kuritegevus	1	0,9
Sport	1	0,9
Kokku	107	100

### Toimumiskoht

Lugude toimumiskohaks oli 36% juhtudest Eesti (Tabel 7). Neist omakorda 86% leidis aset väljaspool pealinna. Mujal Eestis toimuvaid lugusid oli ootuspäraselt kõige rohkem Pärnu Postimehes. Brüsselis toimus tegevus 16% lugudest, teisi kodeerimisjuhendis toodud linnu tegevuspaigana ei esinenud. Kategooria „Mujal EL-is” moodustab peamiselt vaatlusperioodi aegne eesistujariik Saksamaa. Kokkuvõttes oli tegevuspaigaks Euroopa Liit 46% lugudest, Eesti 36%, väljaspool Euroopa Liitu leidis tegevus aset 4% ning 14% oli lugusid, kus tegevuspaika ei olnud võimalik määrata.

Tabel 7. EL lugude peamine toimumiskoht

Toimumiskoht	Postimees	Pärnu Postimees	SLÕL	Kokku
Brüssel	11	1	4	16
Mujal ELis	20	5	5	30
Tallinn	4	-	1	5
Mujal Eestis	10	16	5	31
Väljaspool ELi	2	2	-	4
Ei ole võimalik määrata	9	5	-	14

### Põhipersoonid

Euroopa Liidu esindajad moodustasid mainitud põhipersoonidest 24%, Eesti poliitikud 30% ning välismaised poliitikud 46%. Kodeeritud on siinkohal ainult artikli põhipersoon - näiteks Postimehes ilmunud leheküljepikkuse autotutvustuse puhul, kus ühe lausega

mainiti, et sama marki on ka Barroso ametiauto, ei ole persoonina Komisjoni presidenti kodeeritud.

Kõige enam esines põhipersoonina Saksamaa liidukantsler Angela Merkel. Kuna tegemist on vaatlusperioodi aegse eesistujamaa riigipeaga, seega sisuliselt Ülemkogu presidendiga, liigitasin ta Euroopa Liidu esindajaks, mitte välismaiseks riigipeaks. Kõikidel juhtudel mainitigi Merkelit seoses Euroopa Liiduga, mitte Saksamaa valitsuse või poliitikaga. Eesti poliitikutest esines kõige sagedamini vabariigi president Toomas Hendrik Ilves.

### Institutsioonid

Veidi üle poole (54%) lugudest olid sellised, kus institutsiooni ei olnud võimalik tuvastada või langes see kategooriasse muu. Ülejäänud lugudes domineerisid selgelt Euroopa Liidu institutsioonid, kõige enam Ministrite Nõukogu oma erinevates koosseisudes (11%), järgnesid Euroopa Komisjon (8%) ja Euroopa Parlament (7%). Mõni Eesti institutsioon oli põhitegijaks 12% lugudest.

### Kujundus

Valdav osa ilmunud lugudest oli ilma illustratsioonita või loo autori näopildiga. Fotoga oli illustreeritud kolmandik lugudest, korra oli artiklile lisatud selgitavaid graafikuid. Karikatuurile jõudis Euroopa Liit ühel korral. Ilma illustratsioonideta artiklid olid valdavalt uudisnupud.

### Autorid

Lugude autoriteks on enamasti toimetuse või toimetuse ajakirjanikud (Tabel 8). Suhteliselt suur on ka infoagenteuride osakaal, seda lühiuudiste arvukuse tõttu – lühiuudised pärinevad sageli otse uudisteagenteuridelt. Välismaiseid ja kodumaiseid eksperte ning aramusliidreid on kasutatud vastavalt 5% ja 9% juhtudest. Väga suuri erinevusi siin meediaväljaannete vahel ei ole. Eesti ekspertide ja aramusliidrite osakaal on kõige suurem Pärnu Postimehes, samas kui SLÕLis ei esine neid kordagi.

Tabel 8. EL teemaliste lugude autorid eri väljaannetes

Autor	PM	PP	SLÕL	Kokku
Toimetuse/toimetuse ajakirjanik	29	17	7	53
Eesti ekspert, poliitik, arvamusliider	5	4	-	9
Välismaa ekspert, poliitik, arvamusliider	3	1	1	5
Eesti infoagentuur	10	2	4	16
Välismaa infoagentuur	3	-	2	5
Eesti meediaväljaanne	-	4	-	4
Välismaa meediaväljaanne	3	-	-	3
Muu	3	1	-	4
Ei ole võimalik määrata	-	-	1	1

Kuna Euroopa Liidu teemade käsitlemisel esines väljaannete vahel teatavaid erinevusi, siis on järgnevalt lühidalt kirjeldatud kõiki kolme väljaannet eraldi ning toodud välja konkreetsele lehele iseloomulikud tunnused.

## 3.2 Vaadeldud lehtede eripära

### 3.2.1 SL Õhtuleht

SL Õhtuleht oli vaadeldud väljaannetest kõige väiksema lugude arvuga – vaatlusperioodil ilmus SLÕL-is vaid 15 lugu, kus esines viide Euroopa Liidule. Ajalehe võrguväljaandes on Euroopa Liidu viitega lugude arv tunduvalt suurem, peamiselt on seal tegemist kodu- ja välismaiste uudisteagentuuride uudisnuppudega, mis aga ajalehe paberväljaandesse ei jõua.

Paberväljaandes piirdus Euroopa Liidu teemaliste lugude arv enamasti ühe-kahega, erandiks 24.märtsi ajaleht, kus oli koguni 5 lugu viitega Euroopa Liidule. Suurenenud tähelepanu oli seotud Rooma lepingute 50.aastapäevaga. 13.märtsist kuni 19.märtsini ei ilmunud SL Õhtulehes ühtegi Euroopa Liidu teemalist artiklit. See on osaliselt ilmselt seletatav sellega, et antud perioodil domineerisid siseriiklikud teemad – toimumas olid koalitsioonikõnelused ning press keskendus sisepoliitilistele teemadele, kuid see oleks

pidanud samasugust mõju avaldama kõikidele väljaannetele, teistes lehtedes aga sellist eurolugude vähenemist ei esinenud.

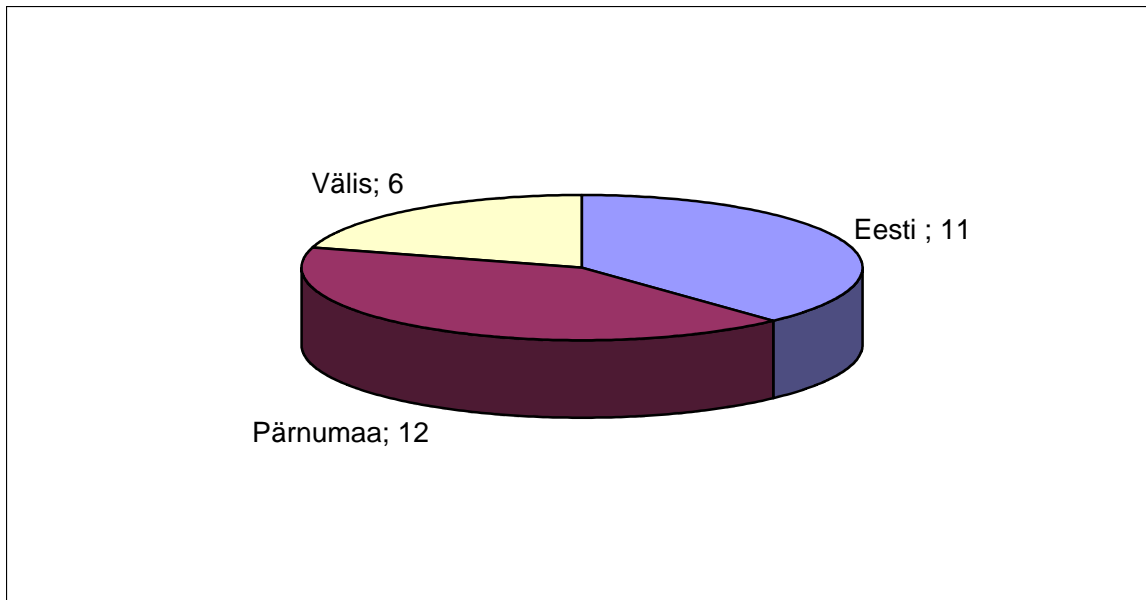
Euroopa Liidu esinemine tausta või põhiteemana jagunes võrdselt - vastavalt 7 ja 8 lugu, kuid valdav osa Euroopa Liitu põhiteemana käsitlevaid lugusid olid lühiuudised.

Põhiteema oli Euroopa Liit kahes pikas uudisloos – välisuudiste rubriigis „Merkel tahab Euroopa Liidu ühisarmeed” ning siseuudistes „Euroopa Liit annetab vaestele 600 000 kilogrammi makarone”.

Üldistuste tegemiseks on SLÕL ilmunud Euroopa Liidu teemaliste lugude arv liiga väike, kuid vähemalt vaadeldud kolmel nädalal kujundasid Euroopa Liidu näo SLÕL-is peamiselt infoagentuuride uudisnupud.

### **3.2.2 Pärnu Postimees**

Pärnu Postimehes ilmus vaatlusperioodil 29 Euroopa viitega lugu. Pärnu Postimees eristub teistest vaadeldud lehtedest Euroopa Liidu lugude suure seostamise poolest kohalike oludega - 79,3 % lugudest ilmus Eesti või Pärnumaa lehekülgedel. Siseriiklike lugude jagunemine kogu Eestit puudutavateks ning Pärnumaa keskseteks on üsna võrdne – vastavalt 11 ja 12 lugu (Joonis 3).



Joonis 3. Pärnu Postimehe EL teemaliste lugude jagunemine kohalikeks, siseriiklikeks ja välismaisteks

Lugude arv näitas hüppelist kasvu vaadeldud ajavahemiku kolmandal nädalal. Kui esimesel nädalal ilmus 6 ja teisel 7 lugu, siis kolmandal vaatlusperioodi nädalal oli Pärnu Postimehes 15 Euroopa Liidu viitega lugu. Mingil määral on see seletatav nädalalõpul toimunud Rooma lepingute aastapäeva tähistamisega – 4 lugu oli otseselt selle sündmusega seotud või sellest ajendatud – „Euroopa Liidu poole sajandi pikkust tegevust märgib maavalituses saalis toimuv infoseminar”, „50 aastat uut Euroopat on alles algus”, „Tulevikku suunatud nädalalõpp”.

Euroopa Liitu peateemana käsitlevaid lugusid oli vaatlusperioodil Pärnu Postimehes 14, seega praktiliselt pool. Väga palju esines Euroopa Liit Pärnu Postimehes n.ö rahastaja rollis - palju oli artikleid, kus Euroopa Liitu oli mainitud vaid lausega "Oleme saanud Euroopa Liidu struktuurifondi toetust pool miljonit krooni", „Toetab Euroopa Liit”, „Ehituse rahastamiseks kavatsevad partnerid küsida toetust Euroopa Liidu abiprogrammidest”, „Projekti rahastab Euroopa Liit”, „Kogu töö tehakse ära Euroopa Liidu raha toel”.

Silmapaistev isik Pärnu Postimehe eurolugudega seoses on Marianne Mikko - tema sulest ilmus vaadeldud ajavahemikul 3 lugu, lisaks jõudis esilehele lühiuudis Marianne Mikko sõnavõtust Euroopa Parlamendi istungil. Seega oli kümnendik Pärnu Postimehes ilmunud Euroopa Liidu teemalistest lugudest seotud Marianne Mikkoga.

### 3.2.3 Postimees

Postimehes ilmus vaatlusperioodil 56 lugu, milles esines viide Euroopa Liidule. Erinevalt teistest väljaannetest oli Postimehes arvestatav hulk pikki uudislugusid, kus Euroopa Liit on peateemaks, mitte taustaks. Näiteks „Türgi tahab saada Euroliitu 2014. aastaks”, „Euroopa ühine ajalooõpik võib võtta Kremlilt ajaloorelva”, „Aheldada end kliima külge või mitte?”, „Belgia ja Venemaa flirt õõnestab Euroopa Liidu energiapoliitikat”. Taolised pikad Euroopa Liitu peateemana käsitlevad lood ilmusid valdavalt välisuudiste rubriigis. Siseuudised olid peamiselt siiski uudisnupud stiilis „Ansip sõidab Rooma lepingute juubelitele”, „Europarlament kinnitas Eesti piimaerandi” ja „Paet osaleb Euroopa Liidu arengukoostöö nõupidamisel”. Eesti poliitikute tegemiste kajastamine piirduski sageli ainult teatega, et nad kuhugi sõidavad või kusagil osalevad. Kahetsusväärset ei mainitud seejuures, milliseid seisukohti nad esindavad või milline on Eesti arvamus ühes või teises küsimuses.

Mitmel korral rõhutati Postimehes Eesti kuulumist Euroopa Liitu seoses suhetega Venemaaga. Sealjuures nähti eeskätt Eesti võimalust ja vajadust Euroopale tõestada, et Venemaa süüdistab Eestit ja õhutab tüli ning Venemaal ei ole õigus - „Seega saab uue valituse esmaseks välispoliitiliseks ülesandeks näidata oma usaldusväärset Euroopa Liidu ja NATO partnerina, tõrjumaks Moskva väiteid, nagu oleks Eesti pisike paranoiline natsiriik.”, „Kui õnnestuks luua ühtne Euroopa ajaloo õpik, aitaks see Eesti ja kogu Ida-Euroopa minevikku läänes paremini selgitada ning võtaks Venemaalt ära võimaluse Euroopa Liidu liikmesriike sel pinnal omavahel tülli ajada.”

Välislugude osakaal oli Postimehes suurem kui teistes väljaannetes. Postimees oli vaadeldud väljaannetest ainus, mis käsitles mitmes artiklis Ülemkogul arutlusel olnud teemasid. Lisaks Ülemkogule ja Rooma lepingute aastapäevale käsitles Postimees mitmes artiklis Euroopa Liidu ühise ajalooõpiku loomise ideed.

## 4. Võrdlus 2005. aasta AIM uuringu tulemustega

Rahvusvahelise uuringu Adequate Information Management in Europe (AIM) raames viidi Eestis 2005. aasta märtsis läbi uudisteagenda kontentanalüüs. Vaadeldavad väljaanded olid samad, mis käesolevad bakalaureusetöös, ka kodeerimisjuhend on üldjoontes sama. See annab võimaluse uurida Eesti meedia arenguid ja suundumusi Euroopa Liidu teemade kajastamisel. Võrdlus põhineb kogumikus "AIM Research Consortium (ed.): Understanding the Logic of EU Reporting in Mass Media" avaldatud raportil "The Case of Estonia" (Tammpuu & Pullerits 2006).

Vaatlusperiood oli 2005. aastal samuti 3 nädalat, sellesse ajavahemikku jäi, nagu ka 2007. aastal, Euroopa Ülemkogu kohtumine. Sisepoliitiliselt oli tegemist suhteliselt tiheda perioodiga – toimus aktiivne diskussioon president Rüütli otsuse üle Moskva pidustustele mitte minna ning küpses valitsuskriis, mis viis valitsuse tagasiastumiseni.

Euroopa Liidu viitega lugude arv oli 2005. aastal oluliselt suurem (Tabel 9). 2005. aastal kodeeriti kolmenädalase vaatlusperioodi jooksul 142 lugu, 2007. aastal 100 lugu. Ka 2005. aastal moodustasid ettearvatult kõige suurema osa Euroopa Liidu lugudest Postimehes ilmunud lood, Postimehe osakaal on kahe aastaga tõusnud moodustades 2007. aastal juba üle poole lugude koguarvust.

Tabel 9. EL viitega lood Postimehes, Pärnu Postimehes ja SL Õhtulehes märtsis 2005 ja 2007

	2005		2007	
	Sagedus	%	Sagedus	%
Postimees	68	48	56	56
Pärnu Postimees	51	36	29	29
SL Õhtuleht	23	16	15	15
Kokku	142	100	100	100



EL viitega lugude koguarvu vähenemine on toimunud kõikides vaadeldud väljaannetes. Kõige suurem on vähenemisprotsent Pärnu Postimehes – 43 %. Postimehes vähenes lugude arv 18% ning SL Õhtulehes 34%. Vähenemine on ehk osaliselt põhjustatud pressis keskendumisest valimistulemustele ja koalitsioonikõnelustele, kuid kuna ka 2005. aastal oli tegemist sisepoliitiliselt võrdlemisi tiheda perioodiga, võib siiski väita, et Euroopa Liidu teemade kajastamine pressis on oluliselt vähenenud.

Lugude osakaal, kus Euroopa Liitu mainiti vaid tausta, viite või võrdlusena, oli 2005. aastal suurem kui 2007. aastal (Tabel 10). Muutus on märkimisväärne – 2005. aastal oli 80% lugudest sellised, kus Euroopa Liit esines vaid taustana, põhiteemana käsitles Euroopa Liitu 20% lugudest. 2007. aastal oli suhe vastavalt 53% tausta ja 47% põhiteemana.

Tabel 10. Euroopa Liitu põhiteemana käsitlevad lood

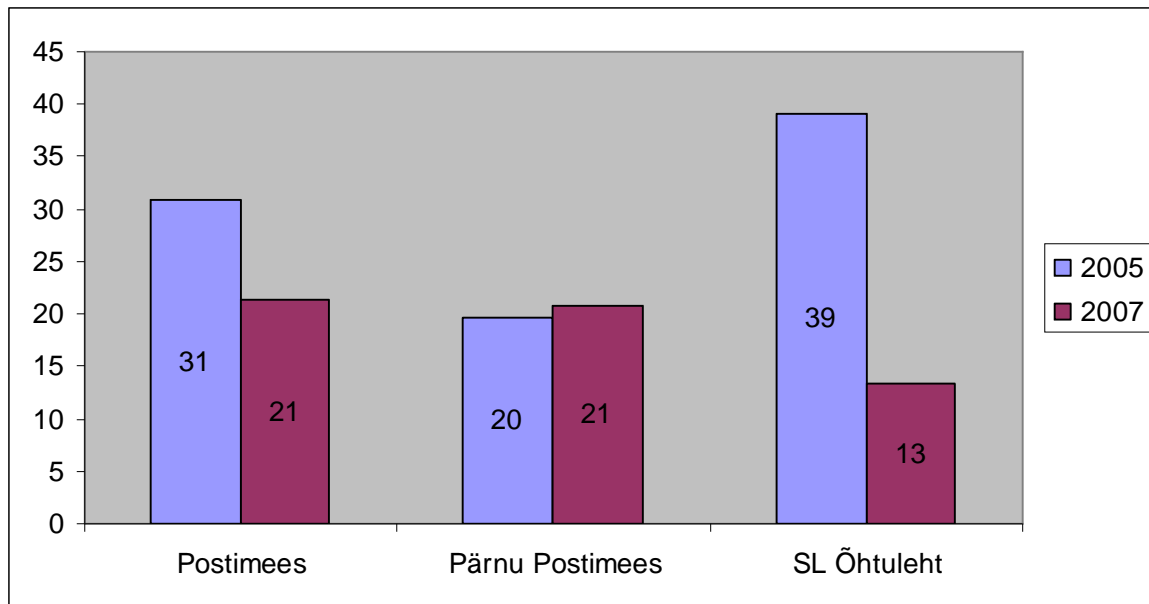
	2005		2007	
	Sagedus	%	Sagedus	%
Postimees	14	20,6	25	44,6
Pärnu Postimees	9	17,6	14	48,3
SL Õhtuleht	5	21,7	8	53,3
Kokku	28	19,6	47	47

Lugude jagunemisel ajalehe rubriikide vahel on olulisimateks tendentsideks siseuudiste rubriigis avaldatud lugude osakaalu suurenemine ning arvamislugude vähenemine (Tabel 11). 2005. aastal ilmus siseuudiste rubriigis 27 lagu, mis moodustas kõigist Euroopa Liidu viitega lugudes 19%. 2007. aastal olid vastavad numbrid 12 ja 24%. Kui aga liita siseuudiste ja kohalike uudiste rubriigis ilmunud lood, siis on osakaal jäänud praktiliselt samaks. 2005 aastal oli kohalike ja siseuudiste rubriigis avaldatud lugude osakaal kokku 30,4% ning 2007. aastal 29%. Kuna suurim on kohalike uudiste osakaal Pärnu Postimehes ning Pärnu Postimehe lugude koguarv vähenes ühtlasi kõige rohkem, siis võib üldiselt siiski väita, et siseuudiste rubriigis avaldatud lugude osakaal on suurenenud.

Tabel 11. EL viitega lugude jagunemine rubriikidesse 2005 ja 2007

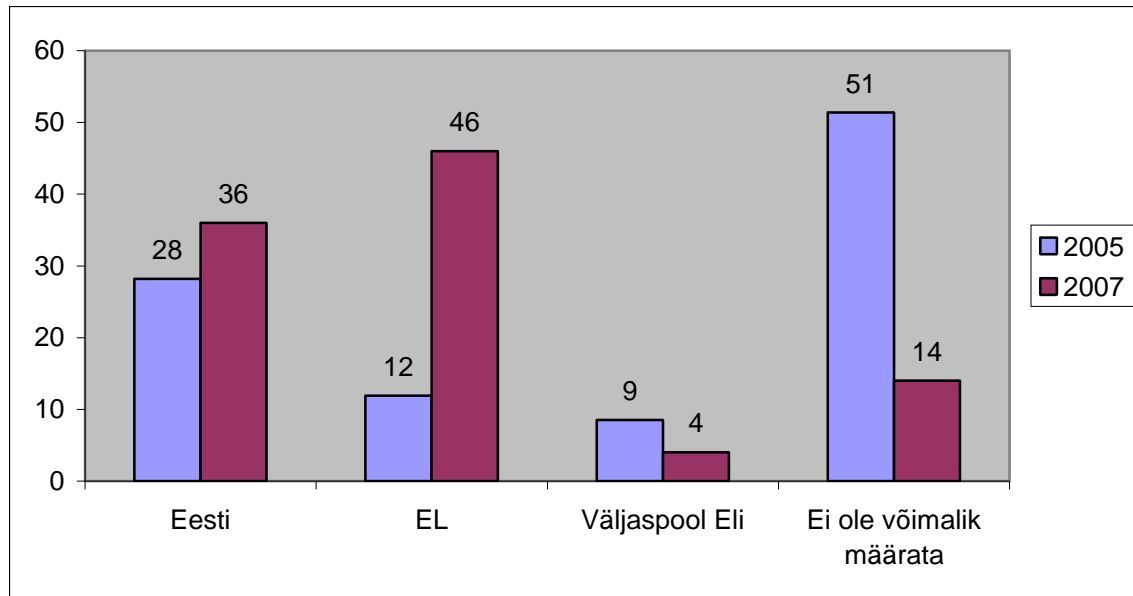
	2005		2007	
	Sagedus	%	Sagedus	%
Esileht	5	4	4	4
Siseuudised	27	19	24	24
Välsuudised	40	28	28	28
Kohalikud uudised	16	11	5	5
Majandus	7	5	6	6
Arvamus	40	28	20	20
Kultuur	3	2	1	1
Sport	0	0	1	1
Muu	4	3	11	11
Kokku	142	100	100	100

Lugude jagunemisel rubriikide vahel on teiseks märkimisväärseks suundumuseks arvamuslugude arvu vähenemine (Joonis 4). Euroopa Liidu teemaliste arvamuslugude vähenemine on eriti silmapaistev SL Õhtulehe puhul. Väiksemas mahus esineb sama trend Postimehe puhul, Pärnu Postimehes on muutus praktiliselt olematu. Kuna 2005. aasta arvamuslugude seas oli aga väga suur osakaal artiklitel, kus Euroopa Liit ei olnud põhiteema, siis ei tohiks arvamuslugude arvu vähenemist siinkohal tõlgendada kui 2005. aastal eksisteerinud Euroopa Liidu teemalise debati kadumist vaid pigem kui taolise debati jätkuvat puudumist.



Joonis 4. Arvamuslugude osakaal EL teemaliste lugude seas 2005 ja 2007 (%)

Oluliselt vähem on 2007.aastal lugusid, millel ei saa määrata konkreetset toimumiskohta (Joonis 5). Märgatavalt on suurenenud Euroopa Liidus toimuvate lugude osakaal, mis 2007. aastal ulatub pea pooleni koguarvust. Kui 2005. aastal oli toimumiskohana esikohal Eesti, siis 2007. aastal on esikohal Euroopa Liit. Poole võrra on vähenenud väljaspool Euroopa Liitu toimuv. Eestis toimuvate lugude seas on vähenenud Tallinna kesksus - kui 2005. aastal oli Tallinnas ja mujal Eestis toimuvaid lugusid enam-vähem võrdselt – vastavalt 21 ja 19, siis 2007. aastal oli Tallinn toimumiskohaks 5 loos ning mujal Eestis leidis loo tegevus aset 31-l korral.



Joonis 5. Eurolugude toimumiskoht 2005 ja 2007

Põhipersoonide osas tooksin olulisima muutusena välja Euroopa Komisjoni liikmete n.ö. "nähtamatuks" muutumise. Kui 2005. aastal esines mõni Komisjoni liige (Eesti või välismaine volinik, president) põhipersoonina 8,8% juhtudest, siis 2007. aastaks oli see kahanenud vaid 1 %- ni. Euroopa Liidu poliitikute üldine osakaal on tõusnud 19%-lt 24%-le.

Kuna kodeerimisjuhendis toodud peateemadel tuleb iga teema kohta üldistuste tegemiseks liiga vähe kajastusi, siis kasutan järgnevalt võrdluse tegemiseks teemade jagamist kuude kategooriatesse "Siseasjad", "Välissuhted", "Majandus ja rahandus", "Sotsiaalteemad", "Areng ja humanitaaria" ning „Kultuur ja kommunikatsioon”. Teemad on kategooriatesse jagatud vastavalt AIM uuringu juhendile ning jaotustabel on ära toodud käesoleva töö lisas.

Majandus- ja rahandusteemad olid peateemana esikohal mõlemal aastal (Tabel 12), kuid nende osakaal on siiski oluliselt suurenenud – 2007. aastal kajastab üle poole lugudest majandus- ja rahandusvaldkonda jäävaid teemasid. Välisasjade osatähtsus on 2007. aastal märgatavalt väiksem. Langenud on ka Euroopa Liidust kirjutamine seoses kultuuri- või sotsiaalvaldkonnaga. Kahekordistunud on Euroopa Liidu siseasjadest rääkivate lugude

osakaal. Siinkohal tuleks märkida, et siinses jaotuses Euroopa Liidu siseasjadeks liigitatud teemadel (EL-i laienemine, põhiseaduslik lepe jt) ilmuvad lood reeglina välisuudiste lehekülgedel. Nii oli see ka 2005.aastal (Tammpuu & Pullerits 2006)

Tabel 12. Peateemade jagunemine 2005 ja 2007

	2005		2007	
	Sagedus	%	Sagedus	%
Siseasjad	14	10	17	20
Välissuhted	50	34	12	14
Majandus, rahandus	58	39	47	54
Sotsiaalsfäär	11	7	4	5
Areng, humanitaaria	3	2	3	3
Kultuur, teadus	12	8	4	5

Lugude autorite osas on toimunud üks oluline muudatus - ühelgi vaadeldud väljaandel ei ole enam Euroopa Liidu korrespondenti (Tabel 13). 2005. aasta kodeerimistulemuste põhjal, oli taoline korrespondent Postimehel ning tema sulest ilmus vaatlusperioodil 7 lugu, mis moodustas 10% Postimehes ilmunud eurolugudest ja 5% kolme ajalehe Euroopa Liidu teemaliste lugude koguarvust. Lisaks Euroopa korrespondendi kadumisele võib välja tuua teiste meediaväljaannete refereerimise mõningase suurenemise. Muus osas on autorite jaotus püsinud küllaltki muutumatuna.

Tabel 13. Lugude autorid 2005 ja 2007

	2005		2007	
	Sagedus	%	Sagedus	%
Toimetuse/toimetuse ajakirjanik	60	42	53	53
Euroopa korrespondent	7	5	0	0

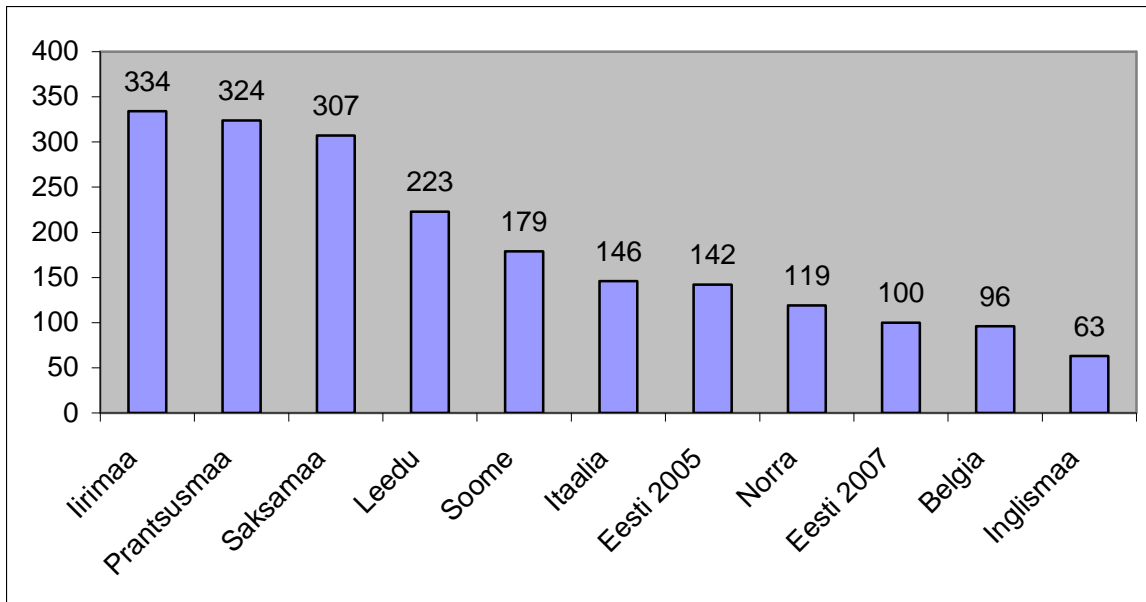
Toimetuseväline autor	28	20	14	14
Infoagentuur	32	23	21	21
Teine meediaväljaanne	4	3	7	7
Muu	3	2	4	4
Ei ole võimalik määrata	8	6	1	1
Kokku	142	100	100	100

Olulisemate kahe aasta võrdluses selgunud muudatustena tooksin välja Euroopa Liidu teemaliste lugude arvu järsu kahanemise, Euroopa Liitu peateemana käsitlevate lugude osakaalu märgatava tõusu ning Euroopa korrespondendi puudumise 2007. aastal.

## 5. Eesti võrreldes teiste riikidega

2005. aastal viidi rahvusvahelise uurimisprogrammi „Adequate Information Management in Europe” (AIM) raames läbi uudisteagenda kontentanalüüs. Uuringus osales kümme riiki - Belgia, Eesti, Soome, Prantsusmaa, Saksamaa, Iirimaa, Itaalia, Leedu, Norra, Inglismaa. Käesolevas peatükis võrdlen Eesti pressis Euroopa Liidu kajastamist teiste riikide tulemustega kogumikus "AIM research Consortium (ed.): Comparing the Logic of EU Reporting in Mass Media across Europe. Analysis of EU media coverage and interviews in editorial offices in Europe" avaldatud kontentanalüüsi võrdlevate tulemustega (Golding & Raeymaeckers 2007).

Võrreldes teiste osalenud riikidega on Eestis ilmuvate eurolugude arv silmapaistvalt väike. Nii 2005. kui ka 2007. aastal jääb Eesti lugude arvu poolest viimaste sekka (Joonis 5). Sealjuures märkisid ka oluliselt suurema lugude arvuga riigid, et Euroopa Liit ei ole rahvuslikus meedias eriti oluline teema. Tõlgendamisel tuleb arvesse võtta ka konteksti – näiteks oli Prantsusmaal vaatlusnädalatel käima põhiseadusliku leppe referendumikampaania, mis lugude arvu oluliselt tõstis ning teisalt oli Inglismaal ja ka Eestis 2007 seoses valimistega siseriiklikult väga tihe periood, mis ilmselt tõmbas tähelepanu pigem kodustele asjadele - kuid üldiselt võib siiski väita, et Euroopa Liidu teemaliste lugude arv Eesti pressis on võrreldes teiste riikidega väike.



Joonis 5. Euroopa Liidu viitega lugude ajalehtedes esinemine eri riikides kolme vaatlusnädala jooksul

Peamiseks põhiteemaks oli 2005. aastal kümne riigi kokkuvõttes põhiseaduslik lepe, millest rääkis 11% kõigist lugudest. Tegemist oli tol hetkel väga aktuaalse teemaga, tulemas oli Prantsusmaa rahvahääletus ning ka teistes riikides seisis ees leppe ratifitseerimine. 2007. aastal põhiseaduslik lepe Eesti pressis laialdast kajastamist ei leidnud, kuid ilmselt ei ole see ka teistes riikides praegusel ajal enam nii palju kõneainet pakkuv teema. Laialdast kajastamist leidsid 2005. aastal veel järgmised teemad: eelarvekontroll, majandus ja rahandus, laienemine ning välissuhted.

Peateemad jaotatuna eelmises peatükis väljatoodud kategooriatesse annavad Eestis 2007. aastal praktiliselt sama pingerea kui 2005. aasta kümne riigi kokkuvõttes (Tabel 14) - kõige enam leiavad kajastamist majandusteemad, järgnevad sise- ning välisasjad. Eesti paistab silma majandusvaldkonna veidi suurema kajastamisega. Eesti 2007. aasta tulemused on märksa sarnasemad AIM 2005 kokkuvõtvatele tulemustele kui Eesti 2005. aasta sisuanalüüsi tulemused.



Tabel 14. Eurolugude põhiteemade jagunemine uuringus AIM 2005 ja Eestis aastal 2007 (%)

Kategooria	Eesti 2007	Eesti 2005	AIM 2005
Majandus, rahandus	54	39	46
Siseasjad	20	10	24
Välissuhted	14	34	17
Sotsiaalsfäär	5	7	4
Kultuur, teadus	5	8	4
Areng ja humanitaaria	3	2	5
Kokku	100	100	100

Autorite osas eristub Eesti teistest riikidest Euroopa Liidu korrespondendi puudumise poolest – ühelgi vaadeldud Eesti väljaannetest ei ole 2007. aastal oma Euroopa Liidu korrespondenti. Toimetuse töötajate kirjutatud lugude osakaal on muidu võrdne teiste riikide omaga (Tabel 15), kuid korrespondendi puudumise tõttu on Eestis toimetuseväliste autorite osakaal tunduvalt suurem. Eriti paistab silma infoagentuuride ja teiste meediaväljaannete refereeringute kasutamine. Kui viimane on teistes riikides pea olematu tähtsusega, moodustades lugude kogu arvust vaid poolteist protsenti, siis vaadeldud Eesti väljaannetes oli 2007 aastal 7% kõigist lugudest refereering teistest ajalehtedest.

Tabel 15. Lugude autorite jagunemine uuringus AIM 2005 ja Eestis aastal 2007

	Eesti 2007		Eesti 2005		AIM 2005	
	Sagedus	%	Sagedus	&	Sagedus	%
Toimetus/toimetuse ajakirjanik	53	53	60	42	929	48
Euroopa korrespondent	0	0	7	5	305	16
Toimetuseväline autor	14	14	28	20	97	5
Infoagentuur	21	21	32	23	315	16
Teine meediaväljaanne	7	7	4	3	31	2

Muu	4	4	3	2	65	3
Ei ole võimalik määrata	1	1	8	6	191	10
Kokku	100	100	142	100	1933	100

EL-teemaliste lugude põhipersoonide jagunemine kodumaisteks, Euroopa Liidu ja välismaisteks poliitikuteks oli 2005. aasta uuringus riikide lõikes küllaltki erinev (Tabel 16). Euroopa Liidu poliitikute osakaal ulatus 44%-st kuni 15%-ni ning oma riigi poliitikute osakaal 66%-st kuni 25%-ni. Kümne vaadeldud riigi keskmisega võrreldes on Eestis 2007. aastal oluliselt väiksem Eesti poliitikute esindatus ja keskmisest suurem osakaal on välismaistel poliitikutel. Välismaiste poliitikute suure esindatusega paistis Eesti silma ka 2005. aastal, mil Eestis oli see näitaja vaadeldud riikidest kõige kõrgem. 2007. aastaks on välismaiste poliitikute osakaal pisut langenud.

Tabel 16. Põhipersoonide jagunemine eri riikide ajalehtedes (%)

	Rahvusriigi	Euroopa Liidu	Välismaa
Soome	30,4	44	15,6
Belgia	25	38,4	36,6
Iirimaa	28,8	26,9	44,2
Itaalia	62,9	25,2	11,9
Inglismaa	49,3	21,7	29
Saksamaa	44,4	20,7	35
Eesti 2007	30	24	46
Prantsusmaa	65,8	19,9	14,3
Eesti 2005	31,9	19,1	48,9
Norra	45,7	17,9	36,4
Leedu	41,2	15,3	43,5

Kokkuvõtvalt võib öelda, et võrreldes teiste riikidega on Euroopa Liidu temaatika kajastamine Eesti pressis madal, erinevalt teistest riikidest ei ole Eesti väljaannetel oma Euroopa korrespondenti. Nagu teistes vaadeldud riikides, on ka Eestis põhilised majanduse ja rahandusega seotud teemad, järgnevad sise- ning välisasjad. Kultuuri- ja sotsiaalteemad on madala kajastatusega nii Eestis kui mujal. Eesti 2007. aasta sisuanalüüsi tulemused on AIM 2005 uuringu kõikide riikide keskmisele lähemal kui Eesti 2005. aasta tulemused seda olid.

## 6. Diskussioon ja järeldused

Kontentanalüüsi põhjal järelduste tegemisel tuleb kindlasti silmas pidada, et tegemist oli äärmiselt lühikese ajavahemikuga, mistõttu on suurem tõenäosus, et Euroopa Liidu teemade kajastamist võib vähendada või võimendada mõni päevapoliitiline sündmus.

Kontentanalüüsi tulemusena selgus, et Euroopa Liidu teemade kajastamine Eesti pressis on madal. Paljud AIM uuringus osalenud riigid tõdesid pärast 2005. aasta kontentanalüüsi, et Euroopa Liidu teemade kajastamine nende kodumaal on väga madal (AIM Research Consortium 2007). Sama leidsid ka Eesti 2005. aasta uuringu läbiviijad (Tammpuu & Pullerits 2006). Lugude arv on aga veelgi langenud, moodustades 2007. aastal vaid 70 % 2005. aasta tulemusest. Kuigi töö teoreetilises osas on välja toodud arvamus, et pelgalt Euroopa Liidu teemade vähese arvu põhjal ei saa teha järeldusi Euroopa avaliku sfääri kohta, on mitmed autorid siiski seisukohal, et laialdane Euroopa Liidu temaatika kajastamine pressis on Euroopa avaliku sfääri seisukohalt äärmiselt oluline ning ei saa rääkida Euroopa avalikust sfäärist kui kodanikud ei tea, mis toimub, kuna press lihtsalt ei kirjuta Euroopa asjadest.

Siinkohal on aga oluline arvestada, et märkimisväärselt on kasvanud Euroopa Liitu peateemana käsitlevate lugude osakaal artiklite koguarvust. Lugude arv, kus Euroopa Liit on peateema on kasvanud kõikides vaadeldud väljaannetes, nii et artiklite koguarvu vähenemine tuli täielikult selliste lugude arvelt, kus Euroopa Liitu käsitletakse vaid tausta või viitena. Julgeksin siinkohal väita, et Euroopa Liitu taustana käsitlevate lugude arv on tihedalt seotud konkreetse vaatlusperioodi päevapoliitiliste sündmustega ning taoliste kajastuste arvu põhjal ei saa teha üldistusi meedia tendentside kohta Euroopa Liidu representeerimisel. Kui käesoleva kontentanalüüsi vaatlusperioodiks oleks olnud vaid mõned nädalad hilisem aeg, oleks ilmselt Euroopa Liitu tausta või viitena kasutavate lugude arv olnud seoses Pronkssõduri ümber toimunuga kordades suurem ning suurendanud ühtlasi ka Euroopa Liidu teemaliste lugude koguarvu. Seetõttu tuleks üldiste

trendide hindamisel vaadata kindlasti lisaks lugude koguarvule ka Euroopa Liitu taustana käsitlevate lugude osakaalu.

Silmapaistvalt tihti mainitakse Euroopa Liitu Eesti pressis tausta või viitena Eesti-Vene suhete kontekstis. Oluline teema on, kas Euroopa Liidu riigid mõistavad Eesti käitumist ja ajalugu, samuti nähakse vajadust tõestada teistele liikmesriikidele, et Eesti ei ole selline nagu Venemaa teda kujutab. Koopmansi mõistes on siin tegemist horisontaalse kommunikatsiooniga. Lugude arv, kus Euroopa Liitu mainitakse taustana ning peateemaks on Eesti-Vene suhted, on kindlasti sõltuvuses päevapoliitilistest sündmustest. Näiteks tõusetus see 2005. aasta kontentanalüüsi läbiviimise ajal seoses Arnold Rüütli otsusega 9. mai pidustustel Moskvast mitte osaleda ning 2007. aasta aprillis-mais seoses Pronkssõduri ümber toimunud sündmustega. 2007. aasta kontentanalüüsi ajal taolisi silmapaistvaid sündmusi Eesti-Vene suhetes aset ei leidnud, kuid kolmnurk Eesti-Venemaa-Euroopa Liit leidis siiski mitmel korral käsitlemist. Seega võib väita, et Eesti Euroopa Liidu liikmelisus seostatuna Eesti-Vene suhetega on sagedane ja püsiv kombinatsioon Eesti pressis.

Euroopa Liidu teemaliste siseuudiste arv ületab välisuudiste oma, kuid siseuudistes esineb Euroopa Liit tausta või viitena enam kui välisuudiste lehekülgedel avaldatus. Seega on välisuudiste kontekstiline kaal suurem. Uudiste paigutamine erinevatesse rubriikidesse tundub aga olevat veel juhuslik, selgelt läbimõtlemata ning kindlate reegliteta. Näiteks kajastab Eesti press põhiseaduslikku leppe teemat või Ülemkogul otsustatud pea eranditult välisuudiste rubriigis. Jääb mulje, et ajakirjandus käsitleb teemasid kohati veel nii nagu enne liitumist ega mõista, et tänu liikmelisusele on Euroopa Liidu siseasjad ka Eesti siseasjad. Kuna siseuudiste osakaal on siiski tõusuteel, siis ilmselt hakkab lugude jagunemine sise- ja välisuudisteks selginema.

Ka juhul kui lugu oli paigutatud siseuudiste rubriiki, jäi siiski silma hoiak "nemad seal Brüsselis otsustasid". Euroopa Liidu poliitikate ja otsuste tagajärgi ning mõju Eestile hakatakse juba nägema, ja käsitletakse seetõttu uudist kui siseuudist, kuid Eesti võimalusi neid poliitikaid ja otsuseid mõjutada ei näidata. Kontentanalüüs seda küll hästi ei

väljenda, pigem saaks seda uurida diskursuseanalüüsi meetodil, kuid nende kolme nädala artiklite lugemisel jäi Euroopa Liidust Eesti pressis just niisugune mulje nagu endine europarlamenti saadik ja praegune Eesti president Toomas Hendrik Ilves käesoleva töö teoreetilises osas äratoodud tsitaadis ette heidab – „nemad” kusagil „seal” otsustavad. Kirjutatakse sellest, et Brüsselis arutatakse sel teemal või Brüsselis plaanitakse midagi või Brüssel käskis meil nii teha, aga seda, millised on Eesti seisukohad ühes või teises asjas, kuidas saab Eesti neid otsuseid mõjutada, sellest ei osata või ei taheta kirjutada. Usun, et selle põhjuseks on ajakirjanike vähene teadlikkus Euroopa Liidu toimimisest. Samuti asjaolu, et Eestis ei ole süvitsi Euroopa Liiduga tegelevaid ajakirjanikke, vaid Euroopa Liidu uudiseid kajastavad ajakirjanikud, kelle põhivaldkond on tegelikult midagi muud. Euroopa Liidu paremale kajastamisele aitaks kindlasti kaasa ikkagi Euroopa Liidu korrespondendi olemasolu või ajakirjanike harimine sedavõrd, et nad ei piirduks ainult fakti edastamisega selle kohta, et Brüsselis otsustati midagi, vaid teaksid tõesti, millised on võimalused poliitilisi protsesse mõjutada ning oskaksid sellest kirjutada ja selle kohta küsida.

Olulisima teemana jooksis kõigist väljaannetest läbi Rooma lepingute 50. aastapäev. Postimehes leidis laialdasemat kajastamist ka Euroopa Ülemkogu kohtumine ning seal käsitletud teemad ja haridusministrite mitteametlikul kohtumisel Saksa haridusministri tehtud ettepanek luua Euroopa Liidu ühine ajalooõpik. Need olid ka ainsad korrad kui vaadeldud väljaannetes võis näha katset mingi Euroopa Liiduga seotud teema üle diskussiooni tekitada. Üldiselt võib väita, et Eesti meedia piirdub faktipõhise uudise edastamisega ning ei kipu eriti selle üle arutlema.

Võrreldes 2005. aastaga on olulisimateks muutusteks Euroopa Liiduga seotud lugude arvu üldine vähenemine, Euroopa Liitu põhiteemana käsitlevate lugude osakaalu suurenemine, Euroopa korrespondendi kadumine ning arvamslugude vähenemine. Kui lugude üldarvu kahanemine ning Euroopa korrespondendi kadumine on selged märgid Eesti pressi kaugenemisest Euroopa Liidust, siis Euroopa Liitu põhiteemana käsitlevate lugude arvu tõus näitab vastupidiselt tugevamat euroopastumist. Arvamslugude vähenemise taga ei tuleks näha Euroopa Liidu teemalise diskussiooni kadumist Eesti

meediaruumist, vaid pigem selle diskussiooni jätkuvat puudumist, kuna valdav osa 2005. aasta arvamuskäsitlustest klassifitseerisid Euroopa Liidu teemaks vaid võrdluse või taustana ning sisulist debatti Euroopa Liidu teemade üle ei toimunud tegelikult ka siis.

Põhiteemade võrdlemiseks teiste riikide tulemustega ei ole antud töö piisav, kuna objektiivse tulemuse saaks siiski samal ajal teistes riikides kajastatavat uurides. Praeguste andmete põhjal võib vaid väita, et nii nagu mujalgi domineerivad Eestis majandus- ja rahandusteemad. Kuid ma ei teeks sellest veel järeldust, et Eesti press arutleb ülejäänud Euroopaga samade teemade üle, selles tähenduses nagu Risse seda oma Euroopa avaliku sfääri käsitluses mõistab.

Võrreldes Eesti 2007. aasta kontentanalüüsi tulemusi 2005. aasta tulemustega ning AIM 2005 uuringu tulemustega teistes riikides, võib järeldada, et Euroopa Liidu kajastamine Eesti pressis on muutumas sarnasemaks teiste riikide meediasisule. Nii põhiteemade jaotus, Euroopa Liidu ja rahvuslike poliitikute osakaal kui ka Euroopa Liidu positsioon uudistes on Eestis 2007. aasta tulemuste põhjal märksa sarnasem AIM 2005 kümne riigi tulemustele, kui ta seda oli 2005. aastal. Eesti pressi puudujäägid ning probleemid seoses Euroopa Liiduga ei ole midagi Eestile ainuomast – madala eurolugude arvu, Euroopa Liidu poliitikute vähese esitamise meedias, diskussiooni leiguse jmt. probleeme tõid välja ka teised AIM uuringus osalenud riigid oma raportites.

Vaatamata madalale Euroopa Liidu teemade kajastamisele Eesti pressis, mõningasele segadusele Euroopa Liidu temaatika kuuluvuse osas ning Euroopa Liidu teemadega süvitsi tegelevate ajakirjanike puudumisele võib läbiviidud kontentanalüüsi põhjal siiski väita, et tendentsid Eesti pressi euroopastumise kohta on olemas ning Eesti meedia on muutumas aina enam Euroopa Liidu liikmesriigi meediaks.

# Kokkuvõte

Käesoleva bakalaureusetöö teemaks on Euroopa Liidu representatsioon kolmes Eesti ajalehes. Olulisteks märksõnadeks on Euroopa avalik sfäär ning rahvusliku avaliku sfääri euroopastumine ja meedia roll selles protsessis. Töö eesmärgiks on selgitada välja, kui palju Eesti press Euroopa Liiduga seotud teemasid kajastab, milliste teemadega seoses Euroopa Liidust kirjutatakse ning kas Eesti pressis on märgata euroopastumise tendentse.

Töö põhiosa moodustab kolme kanali – Postimehe, Pärnu Postimehe ning SL Õhtulehe – kontentanalüüs ajavahemikul 5. - 24. märtsini. Teoreetiline osa annab ülevaate avaliku sfääri mõistest, peamistest teoreetilistest käsitlustest Euroopa avaliku sfääri ning avaliku sfääri euroopastumise kohta ning kirjeldab Euroopa Liidu temaatika arengut Eesti avalikkuses.

Kontentanalüüsi põhjal võib järeldada, et Eesti pressis tähelepanu Euroopa Liidu teemadele on madal ning juhuslikku laadi ning sageli esineb Euroopa Liit artiklites vaid võrdluse, tausta või viitena. Väga väike on diskussiooni osakaal Euroopa Liidu teemade kajastamisel, ülekaalukalt domineerib faktipõhise uudise edastamine. Kuigi Euroopa Liidu viitega lugusid esineb aina enam siseuudiste külgedel, on siseuudiste rubriigi lugudes Euroopa Liit enamasti vaid tausta rollis, lugude põhiteema on muu. Välisuudiste külgedel ilmuvad Euroopa Liitu põhjalikumalt kajastavad lood. Lugude rubriikidesse paigutamisel ei teadvustata alati veel Eestit kui Euroopa liikmesriiki ning näiteks põhiseaduslikku lepet puudutav paigutatakse reeglina välisuudiste rubriiki. Selline teemadekäsitlus on aga muutumas, aina enam nähakse Euroopa Liidu otsuste ja poliitikate mõju Eestile ning räägitakse neist kui siseuudistest. Jätkuvalt vähe kirjutatakse aga Eesti võimalustest neid otsuseid ja poliitikaid mõjutada - otsuse mõju Eestile küll nähakse, aga otsuse tegemist kujutatakse kui kusagil kaugel toimuvat ja meist sõltumatut protsessi.

Võrreldes aastaga 2005 on Euroopa Liidu teemaliste lugude arv märkimisväärselt kahanenud, kuid see on tulnud täielikult selliste lugude arvelt, kus Euroopa Liitu



mainitakse vaid tausta või võrdlusena. Euroopa Liitu põhiteemana käsitlevate lugude arv on kõigis vaadeldud väljaannetes kasvanud. Euroopa Liidu kajastamine Eesti pressis on muutunud sarnasemaks teiste riikide Euroopa Liidu teemalisele meediakajastusele.

Olulisemad puudused on Euroopa Liitu puudutava diskussiooni puudumine Eesti meediaruumis, kompetentsete ja Euroopa Liiduga süvitsi tegelevate ajakirjanike vähesus ning Euroopa Liiduga seotut meediakajastuse juhuslikkus. 2007. aasta kontentanalüüsi ning selle võrdlemise põhjal varasema uuringu ja teiste riikide meediaanalüüsi tulemustega võib Eesti pressis siiski täheldada euroopastumise tendentse.

# Summary

This paper is titled "EU coverage in three Estonian newspapers, March 2005 and 2007".

The first part of the paper describes some of the most important theoretical concepts of European public sphere and Europeanization of national media. Also it gives an overview of Estonians opinions and attitudes associated with the EU. A common thesis in research is that a European public sphere can be constituted via the Europeanization of reporting in the national media.

This paper aims to answer the question whether such Europeanization is taking place in Estonian print media. On the basis of content analysis of three newspapers- the largest quality daily, tabloid daily and the largest local newspaper- the paper investigates whether various forms of Europeanization in Estonian print media are on the rise.

This paper uses the same methodology that was used in international research program Adequate Information Management in Europe (AIM). Results of the content analysis are compared to the findings of the news agenda analysis of ten European countries in March 2005.

Major conclusions about EU coverage in Estonian newspapers are as follows: EU topics account for an extremely small proportion of the reporting and there is no active debate or discussion of European issues in Estonian print media. But the number of articles where EU has major prominence is rising and the EU coverage in Estonia has now more similarities to other European countries than it did two years ago.

Although there are lack of competent journalists specialised in EU issues and limited space for EU news, the developmental tendencies towards a Europeanization of the Estonian print media do exists.

# Kasutatud kirjandus

AIM Research Consortium (ed.) (2005) Adequate Information Management in Europe. Project Description. Bochum: projekt verlag

AIM Research Consortium (ed.) (2006) Theory Building. European Identity Building/European Public Sphere. Bochum: projekt verlag

AIM Research Consortium (ed.) (2007) Comparing the Logic of EU Reporting in Mass Media across Europe. Bochum: projekt verlag

Beetham, D & C. Lord (1989). Legitimacy and the European Union London: Longman.

Eriksen, E.O. (2004). Conceptualizing European Public Spheres. General, Segmented and Strong Publics. Arena Working Paper 3/04.  
[http://www.arena.uio.no/publications/working-papers2004/papers/04\\_03.xml](http://www.arena.uio.no/publications/working-papers2004/papers/04_03.xml), vaadatud aprill 2007

Eurobarometer. (2006). Standard Eurobaromeeter 66. Rahvuslik raport: Eesti.  
[http://europa.eu.int/comm/public\\_opinion/archives/eb/eb62/eb66\\_ee\\_nat.pdf](http://europa.eu.int/comm/public_opinion/archives/eb/eb62/eb66_ee_nat.pdf)

Euroopa Komisjon (2006) Valge raamat Euroopa teabevahetuspoliitika kohta.  
[http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/etcom/2006\\_0035et01.pdf](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/etcom/2006_0035et01.pdf) vaadatud aprill 2007

Golding, P. & K. Raymaeckers (2007). News Agenda Analysis for EU-related news: A Transnational Analysis. In: AIM Research Consortium (ed.) Comparing the Logic of EU Reporting in Mass Media across Europe. Transnational analysis of EU media coverage and of interviews in editorial offices in Europe.

Habermas J. (2001). Avalikkuse struktuurimuutus : uurimused ühest kodanikuühiskonna kategooriast : eessõnaga 1990. aasta uusväljaandele. Tallinn, Kunst

Ilves, T.H. (2006) Eesti jõudmine: kõned ja kirjutised aastaist 1986 – 2006. Tallinn, Varrak

Karlsson, C. (2001). Democracy, Legitimacy and the European Union Uppsala: Uppsala University.

Koopmans, R. (2004). The Transformation of Political Mobilisation and Communication in European Public Spheres. Integrated Report <http://europub.wz-berlin.de>, vaadatud aprill 2007

Koopmans, R. & B. Plefisch (2003) Towards a Europeanised public sphere? Comparing political actors and the media in Germany. ARENA Working Paper 23/03.  
[http://www.arena.uio.no/publications/working-papers2003/papers/03\\_23.xml](http://www.arena.uio.no/publications/working-papers2003/papers/03_23.xml), vaadatud aprill 2007

Mikkel, E. & A. Kasekamp (2005) Parties, European Integration and Euroscepticism. Deciding on Europe: The EU Referendum in Estonia (Pettai V., Ehin P.). Tartu, Tartu University Press

Mörä, T. (2006) Boundaries of Public Sphere Ideals. Working Paper 10/2006. Department of Communication, University of Helsinki.  
[www.valt.helsinki.fi/comm/fi/english/WP9.pdf](http://www.valt.helsinki.fi/comm/fi/english/WP9.pdf) , vaadatud aprill 2007

Priks, P & V. Veebel (2004). Otsides lahendust demokraatia defitsiidile Euroopa Liidus: kaasav demokraatia Euroopa Tulevikukonvendi näitel. Tartu Ülikool Euroopa Kolledži Toimetised Nr.21

Risse T. (2003). An Emerging European Public Sphere? Theoretical Clarifications and Empirical Indicators. Paper presented to the Annual Meeting of the European Union Studies Association (EUSA), Nashville TN, March 27-30, 2003

Standard Eurobarometer 64.2. Rahvuslik aruanne Eesti  
[http://ec.europa.eu/public\\_opinion/archives/eb/eb64/eb64\\_ee\\_nat.pdf](http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb64/eb64_ee_nat.pdf), vaadatud märts 2007

Standard Eurobarometer 65.2. Rahvuslik aruanne Eesti,  
[http://ec.europa.eu/public\\_opinion/archives/eb/eb65/eb65\\_ee\\_nat.pdf](http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb65/eb65_ee_nat.pdf), vaadatud märts 2007

Standard Eurobarometer 66.1. Rahvuslik aruanne Eesti.  
[http://ec.europa.eu/public\\_opinion/archives/eb/eb66/eb66\\_ee\\_nat.pdf](http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb66/eb66_ee_nat.pdf), vaadatud mai 2007

Tammpuu, P. & E. Pullerits (2006). Case of Estonia. In: AIM Research Consortium (ed.) Understanding the Logic of EU Reporting in Mass Media. Analysis of EU media coverage and interviews in editorial offices in Europe.

TNS Emor. Eesti Meediauuring (EMU), <http://www.emor.ee/index.html?id=1717>, vaadatud mai 2007

Valentini, C. (2006) Public Spheres and Their Boundaries. Paper for the international conference 2006 on „Public Spheres and Their Boundaries”. University of Tampere, 25 – 27 May 2006

# Lisad

## Lisa 1. Kodeerimisjuhend

1 Järjekorranumber

2 Ilmumise kuupäev (pp/kk/aaaa)

3 Väljaanne

1. Postimees
2. SL Õhtuleht
3. Pärnu Postimees

4 Pealkiri (sõnadega)

5 Leheküljenumber

6 Rubriik

1. Esileht
2. Siseuudised /Eesti
3. Välisuudised/Välismaa
4. Kohalikud uudised/Pärnumaa
5. Majandus
6. Arvamus
7. Kultuur
8. Meelelahutus
9. Sport
10. Muu

7 Žanr

1. Lühiauudis
2. Uudis
3. Juhtkiri
4. Arvamuslugu
5. Muu

8 EL teema asetus

1. Põhiteema

## 2. Taust

### 9 Peateema

1. Majandus ja rahandus
2. Ettevõtlus ja tööstus
3. Konkurentsipoliitika
4. Tarbijakaitse
5. Siseturg
6. Laienemine ja võimalikud uued liikmesriigid
7. ELi põhiseadus
8. Maksud ja tolliliit
9. Eelarvepoliitika ning Stabiilsuse ja kasvu pakt
10. Pettustevastatus
11. ELi sisemine toimimine ja mittetoimimine
12. Kaubandus, Import/eksport
13. Tööhõive ja võrdsed võimalused
14. Põllumajandus ning maapiirkondade areng
15. Kalandus ja merendus
16. Keskkond
17. Regionaalpoliitika
18. Energia
19. Liiklus, transport, lennundus, laevandus
20. Teadus
21. Haridus ja kultuur
22. Meediapoliitika
23. Telekommunikatsioon
24. Tervishoid
25. Sotsiaalteemad
26. Õiglus, vabadus, julgeolek
27. Rahvusvaheline terrorism
28. Sõjavägi, kaitse
29. Välissuhted

30. Arenguabi, Kolmas maailm ja humanitaarabi
31. Migratsioon, asüüliteemad
32. Vähemuste õigused
33. Inimõigused
34. Sport
35. Kuritegevus
36. Rooma lepingute aastapäev
37. Muu
38. Ei ole võimalik määrata

#### 10 Toimumiskoht

1. Brüssel
2. Luksemburg
3. Strasbourg
4. Tallinn
5. Mujal Eestis
6. Mujal Euroopa Liidus
7. Väljaspool ELi
8. Ei ole võimalik määrata

#### 11 Põhitegija (isik)

1. Eesti president
2. Eesti peaminister
3. Eesti minister
4. Eesti koalitsioonipoliitik
5. Eesti opositsioonipoliitik
6. Eestlasest komisjonivolinik
7. Teisest rahvusest komisjonivolinik
8. Komisjoni president
9. Nõukogu president
10. Eestist pärit MEP
11. Teistest riikidest pärit MEP

12. Tuntud isik (mittepoliitiline)
13. Välismaine valistusjuht
14. Välismaine riigipea
15. Välismaine poliitik
16. Muu
17. Ei ole võimalik määrata

## 12 Põhitegija (institutsioon)

1. Eesti parlament
2. Eesti erakond
3. Eesti survegrupp
4. Teise riigi parlament
5. Teise riigi erakond
6. Teise riigi survegrupp
7. Euroopa Parlament
8. Europarlamendi komitee
9. Europarlamendi fraktsioon
10. Nõuandev komitee
11. Euroopa Komisjon
12. DG
13. Euroopa Kohus (kohtud)
14. Euroopa Nõukogu
15. Euroopa rahandus- ja finantsinstitutsioonid
16. ELi valitsustevahelised välispoliitilised institutsioonid
17. ELi politsei- ja julgeoleku institutsioonid
18. ELi sõjalised institutsioonid
19. Konvent
20. ELi sisekontrolli institutsioonid
21. Ei ole võimalik määrata



### 13 Kujundus

1. Tekst ilma illustreerivate elementideta
2. Eraldiseisev pildiallkirjaga foto
3. Fotoga illustreeritud artikkel
4. Graafikuga illustreeritud artikkel
5. Karikatuur
6. Erinevate illustreerivate elementidega artikkel
7. Muu

### 14 Autor

1. Toimetuse/toimetuse ajakirjanik
2. Eesti ekspert, poliitik või arvamusiider
3. Välismaa ekspert, poliitik või arvamusiider
4. Eesti infoagentuur
5. Välismaine infoagentuur
6. Eesti meediaväljaanne
7. Välismaa meediaväljaanne
8. Ei ole võimalik määrata

## **Lisa 2. Põhiteemade jagunemine kategooriatesse**

### **1. Siseasjad**

Laienemine ja uued liikmesriigid  
Põhiseaduslik lepe  
Euroopa Pettusevastastus  
EL-i sisemine toimimine ja mittetoimimine  
Kuritegevus

### **2. Välissuhted**

Õiglus, vabadus, julgeolek  
Rahvusvaheline terrorism  
Sõjavägi, kaitse  
Välissuhted

### **3. Majandus, rahandus**

Majandus ja rahandus  
Ettevõtlus ja tööstus  
Konkurents  
Tarbijakaitse  
Siseturg  
Maksupoliitika  
Eelarvepoliitika, Stabiilsus- ja Kasvupakt  
Kaubandus, Import/Eksport  
Tööhõive ja võrdsed võimalused  
Regionaalpoliitika  
Energia  
Liiklus, transport, lennundus, laevatatavus

Põllumajandus ja maapiirkondade areng

Kalandus ja merendus

Keskkond

#### **4. Sotsiaalteemad**

Tervis

Sotsiaalteemad

Sport

#### **5. Areng, humanitaaria**

Arenguabi, Kolmas Maailm ja humanitaarabi

Migratsioon, asüüliteemad

Vähemuste õigused

Inimõigused

#### **6. Kultuur ja teadus**

Teadus ja uuringud

Haridus ja kultuur

Meediapoliitika

Infotehnoloogia ja telekommunikatsioon